

Slovenska zveza na Švedskem

S
l
o
v
e
n
s
k
a

B
L
A
D
E
T

S
l
o
v
e
n
s
k
o
g
l
a
s
i
l
o

Slovensko

GLASILO

Slovenska BLADET

Poletje / Sommaren 2010

ISSN 2000-2173

Št./Nr 31 Letnik/Årgång 9

Slovenska riksförbundet i Sverige

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 31 Letnik / Årgång 9

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; Članarina SZ

Slovensko GLASILO izhaja 4 x letno v 580 izvodih

Foto: Maškerada v Slov.društvu Stockholm; Jure in Judita iz Lunda srečata letos »abrahama«, čestitamo!; Štefka Berg po skoraj dveh desetletjih menja blagajno SZ za spominsko figurico, zahvala. Zadnja stran: Pri Berginčevih v Helsingborgu; Občni zbor SZ 2010; Nepričakovani obisk Kragljevih pri Angeli Budja, Mala Nedelja. Foto: M.C. Stopar, A. Budja, Z. Bencek, O. Budja, J. Piskur. Izbor / Urval: A. Budja **Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.**

VSEBINA

UVODNA BESEDA	2
Slovenska zveza	3
Društva	11
Simon Gregorčič, Köping	11
Slovenski DOM, Göteborg	12
Slovensko društvo v Stockholmu	14
Ivan Cankar, halmstad	17
Orfeum, Landskrona	20
Slov. društvo Helsingborg	22
Slovenija, Olofström	23
Planika, Malmö	28
Reportaže	29
Kultura	36
Vaša pisma	42
Aktualno	47
Za razvedrilo	57
Slovensk historia	62
Arhiv	59
Naslovi	62

INNEHÅLL

INLEDNINGSORD
Slovenska riksförbundet
Föreningar
Reportage
Kultur
Era brev
Aktuellt
Underhållning
Slovenska zgodovina (švedsko)
Arkiv
Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja (Gusti)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Tehnični urednik/Teknisk redaktör: Zvonimir Bencek

Naslov uredništva/Redaktionsadressen: Augustina Budja
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA,
Tel. 0418– 269 26
Elektronska pošta:
budja@bredband.net

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. avgusta 2010
Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 15 augusti 2010,
använd adressen ovan.

Če hodiš proti cilju in se med potjo ustavljaš, da bi kamenjal vsakega psa, ki laja nate, ne boš do cilja nikdar prispel!

dor M. Dostojevski, 1821-1881

Tiden passerar
 Livet sker
 Distans separerar
 Barn växer upp
 Jobb kommer och går
 Så gör även kärlek

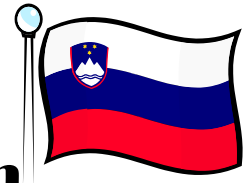
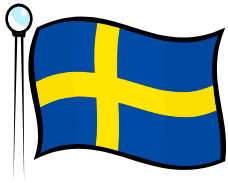
Hjärtan brister
 Föräldrar dör
 Kollegor glömmar tjänster man gjort
 Karriärer avslutas

Vad blir då kvar?
 Jo, systrar och bröder, alla kompisar man
 har fått under livets gång. Var rädd om din
 kompis, särskilt om dina vänner!

Ljudska modrost pravi, »dan se vleče, leto pa hitro mine«. Ni še dolgo tega, kar smo izdali 30. številko SLOVENSKEGA GLASILA, ko je že tudi čas za novo. Veseli smo vaših prispevkov, menimo, da ste dopisniki vestni in zato je lepo delati v uredništvu, saj je rokopisov in drugih prispevkov kar dovolj - torej, *lahko je zamesiti dobro testo, če imaš pri roki kvalitetno moko in ostale potrebne snovi.*

Vsem dopisnikom in bralcem GLASILA želimo lepo poletje in nasvidenje jeseni!

Augustina Budja

Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Zima je bila dolga, pomlad je imela ogromno zamudo, kakšno bo poletje? To bi se lahko vprašali, kajti letos smo na Švedskem posejali solato, posadili krompir in čebulo najmanj dva tedna kasneje, kot smo bili navajeni.

Toda dejavnosti v društvih pa niso trpele zaradi mrzlega vremena, še bolj smo se zbirali na prireditvah in krožkih. Tudi prva balinarska srečanja so za nami, pa tudi romanje v Vadsteno. Nekateri iz druge generacije so se poročili za Binkošti, nekateri iz tretje generacije pa so šli k birmi. To pomeni, da življenje teče naprej, življenjska nit prepleta v družinah vesele in žalostne dogodke.

V juniju bomo začeli s pikniki v slovenskih društvih, nekateri se bodo odpravili na dopust v Slovenijo, tisti, ki so zaposleni, pa imajo dopuste šele konec junija ali enkrat v juliju. Konec avgusta bo tudi srečanje vseh generacij in tradicionalni piknik v naravi, na prelepem kraju Barnakälla pri Bromölli. Tja vabimo društva iz pokrajine Blekinge in Skåne.

V Slovenski zvezi se zmeraj nekaj dogaja. Tukaj ni časa za spomladansko spanje, saj smo poslali 2 mladince na izobraževanje v ABF v Stockholm, kjer sta se udeležila 2- dnevnega tečaja, kako se zgradi spletna stran. Upam da bomo še letos zgradili našo spletno stran, ki jo tako potrebujemo.

Na zunanje ministrstvo Švedske in na zunanjega ministra Carla Bildta smo poslali protest, ker so se odločili, da bodo ukinili švedsko veleposlaništvo v Ljubljani. Ne vem koliko bo pomagal ta protest in protesti, ki so jih poslala ostala slovenska društva, toda prvi odgovor smo že dobili.

Prav tako smo se v juniju udeležili konference na Ungdomsstyrelsen (Državni zavod za mladino), od kjer nam dajejo pomoč za administracijo Zveze. Letos so odločili, da moramo imeti poseben spisek vseh članov, kjer so zapisani vaši naslovi, posebej pa moramo imeti tudi vaše rojstne podatke, najrajši bi, da imamo tudi vaš personnummer- rojstno matično številko.

Nič ni pomagalo, da smo protestirali na sestankih z njimi, takšna je demokracija tukaj, da te vprašajo za mnenje in potem storijo kot sami želijo. Takšno pravico imajo zato, ker so vladna organizacija in dobijo navodila direktno od švedske vlade.

No pa ne bomo obupali ampak bomo zbirali vaše rojstne podatke po društvih. Obenem upamo, da niste pozabili plačati članarine, še je čas za to, pohitite...

Na kraju vam želim prijetno poletje, lepe in sončne dopuste, veliko zdravja in veselja ter dobre volje.

Slovenska zveza na internetu

<http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

<http://www.slovenci.si>

<http://www.stockholm.embassy.si>

Ciril Marjan Stopar

Program dela Slovenske zveze 2010

- + 12- 20. junija, sodelovanje na slikarski koloniji v Mostu na Soči v organizaciji združenja Slov. izseljenske matice.
- + 28. avgusta, srečanje vseh generacij in tradicionalni piknik v Barnakälla pri Bromölli.
- + 25- 26. septembra koncerti pevskega zbora Lipa iz Ajdovščine v Stockholmu
- + 23- 24. oktobra koncerti pevskega zbora Lipa iz Šempasa v Olofströmu.
- + 13. novembra nastop folklorne skupine iz Nove Gorice v Göteborgu.
- + 20. novembra, konferenca Slovenske zveze v Malmöju.

OBČNI ZBOR SLOVENSKE ZVEZE

Letos je bil občni zbor 20 marca v prostorih Planike v Malmöju. Na tem važnem srečanju so bili prisotni predstavniki vseh 11 društev, kar se ni dogodilo že dolgo časa, ker je zmeraj nekdo manjkal. Pregledali smo rezultate prejšnjega leta in postavili nove cilje za to leto, obenem pa načrtovali še za nekaj let naprej. Glasilo bomo izdali štirikrat na leto in čeprav je gl. urednik začasno v Sloveniji, nimamo z urejanjem in izdajanjem glasila posebnega problema, kajti danes imamo prenosne računalnike in Internet.

Predstavniki društev pa so si zadali odgovorno in težko nalogo, da pridobimo nove člane in zadržimo stare, kajti naše vrste se redčijo in morda čez tri ali pet let ne bomo mogli izpolniti številke 1000 članov, ki jo potrebujemo da dobimo ekonomsko pomoč Švedske, pomoč, ki jo uporabimo za administracijo Zveze, sestanke, konference, pomagamo društvom pri njihovih aktivnostih, izdajamo glasilo in še in še bi lahko naštevali. Imamo tudi projekte, ki nam jih je odobrila Slovenija, toda s tem denarjem ne moremo pokriti niti tretjine naših izdatkov. Brez pomoči iz Slovenije pa ne bi mogli več izdajati tega glasila. Obenem smo tudi spremenili statut Zveze in ga priredili današnjim razmeram.

Izvolili smo novi upravni odbor Zveze:

Ciril M. Stopar, predsednik, Ivanka Franseus in Alojz Macuh sta podpredsednika. Marjana Ratajc je tajnik, novi blagajnik Zveze pa je Ladislav Lomšek. Člani UO so: Ana Kokol, Jožef Ficko in novoizvoljeni Martin Gregorc iz Stockholma. Avgušтина Budja je tudi član UO, obenem pa tudi gl. in odgovorni urednik Slovenskega glasila. Namestnik blagajnika je letos Štefanija Berg. Revizorji so: Branko Jenko, Franc Franseus in Janez Rampre, obenem pa imamo tudi avtoriziranega revizorja v Landskroni, ki pregleduje delo Slovenske zveze in napravi ekonomski obračun.

Po občnem zboru smo imeli družabno srečanje, za prijetno počutje pa se zahvalimo upravnemu odboru Planike iz Malmöja.

DVA DOBRA IN ZANESLJIVA KONJA STA IZPREGLA

Letos je na občnem zboru SZ predala svojo funkcijo spoštovana blagajničarka **Štefanija Berg**

iz Landskrone, ki je član KD Slovenija v Olofströmu. O njenem delu bi lahko govorili in govorili, omenili pa bomo le, da je svoje delo opravljala vse od ustanovitve Slovenske zveze pa do danes. Že nekaj let nas je z močnim glasom opozarjala, da si bomo morali najti novega blagajnika, še posebno zaradi njenega zdravja. Obenem nam je vedno dala lekcijo na sestankih in zmeraj podprla kulturno dejavnost in nesebično ter odgovorno delo nekaterih odbornikov. Brez nje si nismo mogli zamišljati dela v upravnem odboru, saj je vedno telefonsko in po elektronski pošti opozarjala društva o njihovih dolžnostih ter

pozorno obveščala predsednika o spremembah na poštnem računu Zveze. No pa da nebi ostala prav brez dela in stika z odborniki, smo ji podtaknili funkcijo rezervnega odbornika in odgovorno osebo za pošto in poštni box. Zahvalili smo se ji z majhnim darilom in šopkom rož,

kar pa ne more nadomestiti plačila za njeno pridno delo vsa ta leta.

Drugi odbornik, ki je predal svoje delo mlajšemu članu, je predsednik Slovenskega društva v Stockholmu, **Pavel Zavrel**. Že nekaj let je prevzel vlogo, da nas je uspešno predstavljajal na sestankih in konferencah na Ungdomsstyrelsen v Stockholmu. Po sestankih pa je vedno poslal obširno poročilo predsedniku Zveze. Da tudi on ne bi izgubil stika z Zvezo, smo ga določili, da še v naprej predstavlja Zvezo na sestankih v Stockholmu.

Obema, Štefki in Pavlu, se iz srca zahvaljujemo za njuno nesebično in odgovorno delo, ki sta ga z veseljem opravljala.

Ciril M. Stopar

Štefanija, čestitamo ti za tvoj jubilejni osebni praznik, saj boš kmalu napolnila 7 križev. Nosi jih še naprej tako dobrovoljno, zdrava in vesela, kot doslej. Na mnoga leta!

Člani UO Slovenske zveze ter UO Slovensko GLASILO

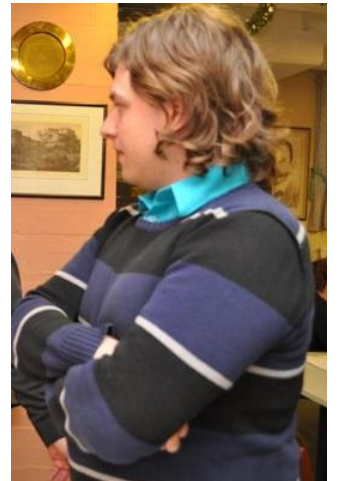

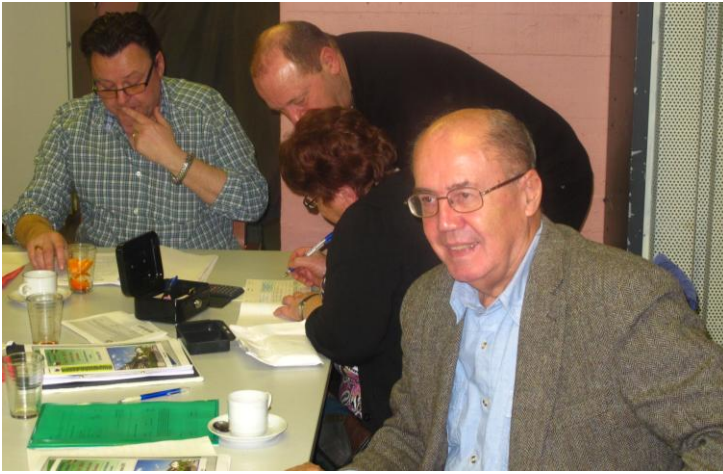
Občni zbor SZ, 2010

Foto: Ciril Stopar, Zvonko Bencek

Tekst in večino fotografij: **Ciril Marjan Stopar**

Poročila društev

- SD v Stockholmu

Piknik v Uppsali in nabiranje gob. Bili so na Ålandu v novembru. Pogovarjajo se, da bi se obe društvi v Stockholmu združili, obstajajo nasprotja. (Slovensko društvo uporablja slovenski jezik, Slovensko-švedsko društvo pa švedski jezik). Načrti v tem letu: gostovanje - mešani pevski zbor Primorje iz Ajdovščine, okoli 25—26/9.

- SD Simon Gregorčič v Köpingu:

Imeli so Valentinov dan, Dan žena, romanje v Vadsteno, srečanja po slovenski maši, imajo družabne večere ob sobotah, izlet v naravo, praznovanje Dneva poletja, nabiranje gob v jeseni.

Imajo krožke za moške in za ženske. Vsako soboto odprto društvo. Bili so na Slovenskem srečanju v Olofströmu.

- Klub Kulture v Eskilstuni

Imeli so tri srečanja kot spomladanski, poletni in jesenski piknik, romanje v Vadsteno. Lokalov nimajo, tako da se dobivajo po domovih. Začelo se bo mogoče balinanje ter ženska srečanja in obiski starejših.

- Slovenski dom. Göteborg:

Po občnem zboru je bil kratek kulturni program. Imeli so predavanje o srčni in možganski kapi, potovanje v Vadsteno, dan državnosti, dan starejših itd. V jeseni je bilo Martinovanje z duom iz Slovenije.

- SKD France Prešeren, Göteborg:

Imeli so občni zbor ter piknik. Drugače bolj malo aktivnosti.

- KD Slovenija, Olofström:

Imeli so Dan žena, balinarski turnir, osrednji piknik v Barnakälla, Slovenske kulturne dneve, nastop na trgu v Olofströmu, praznovali 35-letnico s kulturnim obiskom iz domovine.

Organizirali 21. Slovensko srečanje, miklavževanje, več likovnih razstav, imajo likovno- umetniško sekcijo, balinarsko sekcijo in slovensko šolo.

Izdali so Društveno glasilo petkrat letno v 200 izvodih. Bili so na obletnici Planike v Malmöju. Letos bodo organizirali koncerte MPZ Lipa iz Šempasa pri Novi Gorici in organizirali več slovenskih slikarskih razstav.

- SKD Planika, Malmö:

Praznovali pust, dan žena, imeli tradicionalni piknik in romanje v Vadsteno. V novembru praznovali 35-letnico z orkestrom iz domovine ter zaključili z dedkom Mrazom. Imajo moški pevski zbor in pevske vaje, krožek o domači hrani, prostori so odprti vsaki petek. Bili na Slov. srečanju v Olofströmu. Smernica društva je tudi, da se bodo bolj posvetili starejšim.

- Pevsko društvo Orfeum, Landskrona:

Udeležujejo se aktivnosti v Slov. zvezi. Imajo predvsem družinske člane, gojijo glasbo, pevski zbor in veliko nastopajo. Mlajši so glasbeno in športno aktivni tudi izven društva.. Nastopali so na Slov. srečanju obletnic v društvih v Olofströmu ter v Malmö. Izdajateljska dejavnost.

- Društvo Arena (poročilo podal Ciril)

Srečujejo se dvakrat na teden. Veliki društveni prostori so odprti dvakrat tedensko in takrat igrajo karte in gledajo televizijo. Organizirajo Dan žena, piknike in Silvestrski večer. 3(5)

- Ivan Cankar, Halmstad

Bolj poredko se dobivajo, in takrat po maši. Udeležujejo se raznih prireditev pri drugih slovenskih društvih, bili na 35-letnici Planike v Malmöju.

- Slovensko-švedsko društvo v Helsingborgu Predsednica je umrla med letom in sedaj še ne vedo kako bo z društvom. Večina njihovih članov so bili sorodniki in znanci pokojne predsednice. Darko Berginc bo kontaktiral stare in poskušal pridobiti tudi nove člane. Za naprej ostajajo še v Slovenski zvezi.

(Povzetek zapisnika SZ)

SIMON GREGORČIČ

KÖPING

Mlaški fantje so zapeli *abrahamcema* na Švedskem

Sredi meseca aprila je bilo posebno slavlje pri družini Macuh na Švedskem. Namreč, sivi *abraham* mi je potrkal točno ob polnoči in voščil vse najlepše. Tako se je slavlje začelo in

je trajalo veselo vse do konca meseca v prisrčnem razpoloženju, ko je prišel *abraham* tudi k moji ženi Angelci. Stoti jubilej življenja (dvakrat 50) pa ni čisto navadno praznovanje.

Bilo nama je dano praznovati med svojimi najdražjimi, znanci, prijatelji in sosedi, bilo je nepozabno. Ni besed, da bi lahko opisal svoje občutke. Solze so bile v očeh od veselja doma v hiši na praznični dan, kaj šele potem, ko sem izvedel, da so bili že na poti k meni tudi sestri Štefka in Zinka ter brata Tone in Franci. A žal, mati narava ni dopustila, da bi mi še bolj polepšali ta dan in prišli na cilj. Vsekakor pa je imela misel in njihov namen tolikšno moč, da me je razveseljevala in bodrila, bilo mi je zelo lepo pri srcu, skratka - bili so v mislih z nami skozi celotno praznovanje.

Presenečenja pa s tem še ni bilo konec, namreč, praznične dni mi je polepšal tudi Radio Rogla, ka ti v živo smo si izmenjali nekaj lepih besed, čestitke, ki sem jih sprejel, bodo še dolgo odmevale v lepem spominu.

In tako je napočil čas, da zaključim svoj del praznovanja, kajti na vrsti je bilo praznovanje *abrahama* za mojo ženo Angelco. Tudi ona je dočakala in doživela lepe, praznične trenutke, veselje in čudovito razpoloženje, ki je nastopilo par dni po mojem

praznovanju. Veselo presenečenje, ki so ga pripravili Mlaški fantje, se tudi ne da opisati, namreč pridem domov zvečer iz službe, zamišljen ne vem kam, in naenkrat se zasliši slovenska pesem Mlaških fantov. Nisem vedel če je vse prav z menoj in z mojo glavo, ali kaj se tu dogaja. Da so zapeli *abrahamcema* pod okno ni čisto navadno doživetje, posebno, ko so za sabo pustili tako dolgo pot. Koliko smeha in dobre volje so nama prinesli, vse to se nama je z Angleco vtisnili v srca, nepozabno. Občutkov ni mogoče opisati! Bilo je nepozabno in nama bo ostalo v spominu vse do konca najinih dni.

Za vse pozornosti bi se z ženo rada najlepše zahvalila vsem, ki ste bili z nama. Vsem, ki ste nam tako izredno domiseljno polepšali praznik. Dali ste nama novih moči in močan zagon v nadaljnjem življenju.

Iskreno se zahvajujeva vsem članom in prijateljem Slovenskega društva "Simon Gregorčič" za lepo darilo in krasen šopek cvetja, ter prisrčno in veselo družabnost na večernem praznovanju. Ob neki drugi priložnosti bomo vsi skupaj ponovno nazdravili in se poveselili.

Hvala vsem!

Alojz in Angelca Macuh

Čestitkam se pridružujejo tudi člani REDAKCIJE Slovenskega GLASILA na Švedskem! Naj vama zdravje in medsebojno razumevanje služi še na mnoga leta, draga zakonca Macuh!!!!

Redakcija S. GLASILA

SLOVENSKI DOM

Novice iz Göteborga

Letos so ljubitelji zimskega športa res prišli na svoj račun, saj sneg je ležal vse skoraj do konca februarja, kar je za južno Švedsko dokaj neobičajno. Otroci so uživali na sankah in smučeh in tako so morda nove sanke in smuči bile izkoriščene. Tam pa, kjer imajo navadno sneg v takem času, se je sneg izneveril, mislim OS v Vancouver. Tja so ga na smučišča vozili s tovornjaki, kar je gotovo stalo lepe dolarje, da so pripravili proge za vse športnike sveta, ki so lahko res pokazali svoje moči. Veselili smo se lepih rezultatov Švedov, ki so bili deležni kolajn vseh valorjev, da ne govorim o mali Sloveniji z velikimi športniki, ki so se odlično odrezali.

Tina Maze je pokazala, da trdna volja in malo trme lahko da zadovoljiv rezultat. Bili smo ganjeni, ko je stala na stopnički z medaljo okrog vratu in pokazala, da je s Slovenci za računati. Veliko nas je sočustvovali ob padcu Petre Majdič, ki je tako nesrečno padla. Mislili smo, da je s tem padcem gotovo izgubila vse možnosti do medalje, toda njena volja po medalji je bila močnejša, stisnila je zobe in si prislužila svoj del. Bolečine in njene solze so nam dale vedeti, da kar je hotela, je dobila. To je bilo njeno zadnje Olimpisko sodelovanje, saj je že veliko let tekmovanja in uspehov doprineslo svoje. Tudi medaljo za hrabrost si je zaslužila in lep sprejem doma s Tino Maze. Upam, da bodo v Sloveniji znali to ceniti in športnikom pomagali, kajti takšni državljani predstavljajo Slovenijo v svetu in ponosni smo na nje. Verjetno nas je veliko, ki se sprašujemo, zakaj se medalje obesijo okrog vratu že prej,

predno grejo kam tekmovati, saj takrat imajo veliko pričakovanja na ramenih in razočaranja so velika in se iščejo napake. To se je zgodilo pri švedskih ženskih biatlonkah. Poražene, užaljene in negotove so odšle iz olimpiade brez medalj. Upam, da si bodo nabrale novih moči, in motivacije za naslednjo zimo.

Po maši v mesecu marcu smo praznovali Dan staršev in Mamičin dan. Otroci so zapeli, bil je kratek kulturni program, podarili smo cvetje staršem. Slovenski Dom je pogostil vse navzoče s kavo in pecivom. Pobirali smo prostovoljni prispevek, prav tako pri prazniku Dan državnosti, nabirko bomo podarili Caritasu v Sloveniji. Tudi društvo bo dodalo nekaj, da se bo bolj splačalo poslati.

14. aprila smo imeli tečaj prve pomoči, Hjärt- och Lungräddning. Za ta tečaj je bila odgovorna Silva Litrop (medicinska sestra iz bolnišnice v Kungälvu). Seboj je prinesla »mini Ann« in dvd kjer smo lahko videli kako se pomaga, če človeku zastane srce, ali če je nezavesten in sam diha, da se ga pravilno obrne. Sami smo poskusili na mini Ann, da smo pravilno pritisnili na prsni koš in vdihavali na usta in pri tem pazili na pravilno držo glave, da zrak lahko pride v pljuča. Takšen tečaj smo imeli že pred leti, samo take stvari se rade pozabijo in jih je dobro obnoviti. Misli, ki se nam rojijo po glavi - to se ne zgodi meni ampak drugim - je samo izgovor, da ni potrebno priti. To se lahko zgodi vsakomur in takrat je potrebna pomoč. Najbolj pomembno je seveda poklicati na 112 za strokovno pomoč. Dalj časa v človeku stoji srce, večje so posledice za preživetje pacienta. Tudi prva pomoč se je spremenila, sedaj je najbolj važen pritisk 30x na prsni koš in 2x izdihljaj na usta. Ja, Silva je povedala in pomagala, tečaj smo zaključili s kavo in pecivom. Hvala vsem, ki ste prišli, na žalost pa nas ni bilo veliko. Hvala tudi Silvi in Romanu.

Socialna grupa je obiskala dva bolnika na domu. Marjan čaka na operacijo in Jože ima zlomljeno roko. Upamo, da sta bila obiska vesela, vedite, da niste sami in osamljeni. Piknik, ki smo ga načrtovali v juniju odpade, ker bodo člani upravnega odbora po večini odsotni prav ta dan, druge sobote so bile že prostorsko zasedene. Smo tudi odvisni od lepega vremena za razne aktivnosti, na žalost je bilo zadnjič vreme bolj hladno. Morda drugič več sreče.

Rezervirajte si 13. november za veselico v Medborgarhuset v Gamlestadu.

Dobimo goste s Slovenije in muzikanti bodo razveseljevali do pozno v noč. Več o tem bo v jesenskem pismu.

Tudi imamo nekaj slavlencev;

Junij	Darina Zupančič 60 let
	Vlado Medica 65 let
	Majda Mlinarič 60 let
	Marija Košak 70 let
Julij	Bengt Dahlborg 75 let
	Josef Kregulj 75 let
	Lenika Jablanovec 75 let
	Mimi Colner 70 let
August	Angela Bohnec 70 let

Vzamite si čas za
prijaznost,
saj je pot k sreči.
Vzamite si čas za sanje,
popeljejo Te med zvezde.
Vzamite si čas zato, da ljubite in da ste
ljubljeni, to je privilegij Bogov.
Vzamite si čas in se ozrite naokrog.
Dan je prekratek, da bi bili sebični.
Vzamite si čas za smeh, saj je glazba
družbe.

Naše iskrene čestitke za vaše osebne jubileje

Slovenski Dom je organiziral autobus za romanje v Vadsteno. To je bilo poročilo za Slovensko Glasilo pred dopusti. Želimo Vam prijetne počitnice, zaslužen dopust, ki ga kar se da dobro preživite! Vozite previdno in v jeseni se spet slišimo.

Za upravni odbor Slovenski Dom, Marija Kolar

SLOVENSKO DRUŠTVO

STOCKHOLM

MAŠKARADA

Sva Lucija in Jani, prihajava iz Slovenije. V januarju se je v Stockholmu rodil Matija, ki je najin prvi nečak. Odločila sva se, da mlado družinico - mamo Jerico, tata Martina in malega Matijo - obiščeva. Izkoristila sva študijske počitnice in že sva z letalom pristala na švedskih tleh. Bil pa je to

15. 2. 2010, dan pred pustnim torkom. Kmalu nama je Jerica povedala, da nas v nedeljo

čaka pravo pustovanje. Zbrali smo ideje za skupinsko pustno masko in že se je zaslišalo rezanje s škarjami, lepljenje, preizkušanje kostumov.

V nedeljo popoldan smo prišli na zabavo. Tam so že bili zbrani vsi prijatelji in

člani društva Švedsko-Slovenskega prijateljstva. V predsobi so okrog mize modrovali člani odbora, iz jedilnice pa se je že slišalo rajanje. Prijazna Melita Wiersma, ki je čudovito upodobila Piko Nogavičko, nas je sprejela in takoj vključila v zabavne igre. Tam so že bile zbrane maškare: konj, princeske, mehanik, indijanci, batman, maček in mačka,

gusar, sonce itd. Igrali smo se 'noč in dan', metali smo čokoladne evre v posodice, z žlico v ustih smo nosili žogice, pokali smo balone, plesali, skakali in se veselili! Pustno rajanje brez krofov

pa ne bi bilo pravo pustno rajanje, zato sta ga. Jožica Jakšetič, z domačimi slovenskimi krofi in tudi Héléen Omota, s krofi popestrili maškerado.

Krofi so bili prava konkurenca 'Trojanskim krofom'. Ob kavi, čaju, soku in slaščicah smo se okrepčali in ples se je nadaljeval.

Z Janijem sva bila navdušena! Lepo je, da tudi na Švedskem ohranjate slovenske običaje, ter tako pokažete našo tradicijo drugim narodom, hkrati pa si domovino pričarate kar na severu. Naslednje leto pa ste vsi lepo vabljeni na ptujski karneval!

Lucija in Jani

Kratek življenjepis družine Pavle Trbovšek

Pavla, 80 let

*Lasse olsson, Jožica
in Branko Jenko*

Življenje družine Trbovšek se začne v Gornji Savinjski dolini. Pavlin rojstni kraj je Ljubno ob Savinji. Rodila se je v Ljubnem 5. januarja 1930 in je tam preživela otroška leta, po njenih spominih srečno vse do začetka druge svetovne vojne.

Leta 1940 se je oče odločil, da gre delat v Nemčijo Blumbergs. Tisti čas njenega življenja je bila srečna, tu je hodila v šolo vse do leta 1945. Tedaj se je oče odločil, da se vrne v domovino .

Po vrnitvi v domovino je bilo vse drugače, kot je mislil. Tedaj so se začeli problemi, ker ni bilo stanovanja ne del. Preživeli so s pomočjo družine v domovini. Po letih nesigurnosti je oče dobil delo v železarni Ravne Na Koroškem. Stanovanje so dobili v barakah. Ena soba in kuhinja, tu je živela cela družina, štirje otroci ter oče in mati.

Pavla je tudi delala v železarni in odraščala v mlado dekle. Spoznala je mladega fanta Ivana Trbovšek in sta se zaljubila. Ta ljubezen je pripeljala do zakonske zveze in začela sta družinsko življenje, ki ni bilo lahko povojnem času.

Pavla s pravnuki

Tudi Pavlina družina sestoji iz štirih otrok, po vrsti najstarejša hčerka Milka, druga je Marija, tretji po vrsti je Mirko in najmlajši je Blaž. udi Pavlina družina je sprva živela v skromnem stanovanju - ena soba in kuhinja s štirimi malimi otroci. Tako so živeli vse do leta 1962, ko se je družina Trbovšek odločila za pobeg čez mejo v Avstrijo. Potem so živeli v begunskem lagerju dve leti, vse do odhoda za Švesko.

Za Švesko so otpotovali 28. februarja 1964 in se naselili v mestu Värnamo. Tu se je oče Ivan zaposlil, dobil je delo v tovarni gum in šele zdaj se je zyčelo normalno družinsko življenje. Otroci so začeli hoditi v šolo, oče Ivan je delal v tovarni in pozneje se je tudi Pavla zaposlila v tovarni, tako da bi omogočila ekonomski vspon družine. Že čez devet

mesecev so se lahko potem vselili v novo hišo, o kateri so lahko še pred enim letom samo sanjali, zdaj pa so se sanje uresničile.

Tako se nadaljuje njena življenjska pot. Otroci odraščajo in postajajo samostojni. Kmalu so si ustvarili lastne družine, 4 otroci in štirje zakonski pari, ki so podarili mami Pavli sedem vnukov za širitev njene življenjske veje, ki je zelo rodovitna. Poseben ponos bababice pa je, da jo je usoda obdarila tudi z enajstimi pravnuki, ki jim ob svojem jubileju želi zdravja in veliko sreče v daljnem širjenju življenjske veje. Najstarejši Pavlin pravnik je star dvajset let in najmlajši pet let. Večji del Pavline družine živi na Švedskem, le ena hčerka živi v njeni stari domovini Sloveniji in ob obisku ob dopustu vsako leto je srečanje z njeno družino zelo prisrčno in nepozabno.

Zdaj pogledjmo ta drugi del njenega življenja. Pavla je živela večji del na Švedskem v mestu Värnamo. Šele leta 2001 se je preselila v mesto Halmstad. Tu živita v zakonski skupnosti z rojakom Jožetom, življenje sta si uredila v pravo harmonično skupnost v Halmstadu, mestu na obali Kattegatt. Tu uživata in si nabirata novih moči za nadaljno življensko pot, ki naj ju vodi v lepo prihodnost še mnoga leta, v zdravju in zadovoljstvu, na veselje vseh prisotnih.

Zdaj se želim zahvaliti vsem, ki so si vzeli čas, da z nami praznujete Pavlin visoki jubilej, ko polni 80 let, ki ste ji čestitali in ji podarili trajen spomin v življenju. To je bil zanjo najlepši dar, katerega si je mogla želeli.

Vir: WEB 2010

Godina Jože, Halmstad 1-5-2010

Tokrat objavljamo čestitki dveh vnukinj svoji babici Angeli Budja za njen 94. rojstni dan

Angela Budja, soseda in nekateri pevci, stari cerkveni pevski zbor pri Mali Nedelji, prišli so ji čestitat za rojstni dan

Draga Mamika! Življenje je kakor knjiga,

včasih njene strani so žalostne in sive, a včasih mavrične, igrive.

Naj tvoja knjiga same lepe strani obarača, ti vso dobroto poplača! Naj na teh straneh so zdravje, ljubezen in sreča.

Naj nobena stran ne bo boleča!

Vse najboljše iz srca, naj tvoja knjiga same lepe

strani ima!

Vse naj najboljše za rojstni dan!

Ti želijo Bena, Mitja, Tomi. Željam se pridružujejo tudi Janez, Štefka ter Lojzka in Franci.

Draga Mamika ♥ Upam da so zjutraj rano pod oknom ptički ti zapeli in ti pesmico svečano za rojstni dan zažvrgoleli! Upam, da pod oknom tvojim so spet rožice zacvetele in ti z nežnim vonjem svojim že vse najboljše zaželele. Upam da čestitka moja te grela bo še dolga leta! Naj naprej usoda tvoja bo pesem neizpeta.

Vse najboljše za tvoj rojstni dan ♥ ♥ ♥ ti želijo Elias, Tanja, Hannu in Dora Puss och kram

Foto: En 50-, en 45- och en 20-åring, 2010

V okviru društva nadaljujemo z družinsko tradicijo, gojimo petje, predvsem druga in zdaj že tudi tretja generacija se pridno udeleži na glasbenem polju. Pesem, glasba in literatura je bila že od zametkov društvenega gibanja v Landskroni slovensko vodilo.

Pogosta srečanja – zdaj tu, zdaj tam, klepetanja in priprava dobih prigrizkov pa je slovenskemu življu in prijateljem v Landskroni in okolici kot dobra začimba v življenju. Srečujemo se tudi pri nedeljski sv. Maši, vendar nas ostaja vse manj, saj nas rojaki zapuščajo zaradi tega ali onega vzroka. Takšno je življenje. Sončno poletje vsem!

Velika noč, 2010, Landskrona

Foto: Olga in Gusti Budja, Zvonko Bencek in drugi

V Helsingborgu sicer še obstaja slovensko-švedsko društvo, vendar posebnih aktivnosti nimajo, razen pripravo kave po slov. sv. maši enkrat mesečno ter delo umetnostne slikarke Darinke Berginc, ki na svojem platnu z različnimi tehnikami ustvarja

čudovite motive. Med drugim je narisala podobo za Slovensko binkoštno srečanje v Vadsteni ter sliko, ki jo je podarila za prvi dobitnik na srečolovu v Vadsteni.

Darinka, hvala ti v imenu vseh rojakov za tvoje požrtvovalno delo in dragoceno darilo Slovenski katoliški misiji na Švedskem! Upamo, da se bo dobitnik tvoje slike na srečolovu veselil krasnega motiva, ki si ga ustvarila.

Stvaritev umetnice Darinke Berginc

Tekst: A. Budja, Foto: O. Budja

SLOVESNO PRAZNOVANJE DNEVA ŽENA

Praznovanje smo pravzaprav pričeli z občnim zborom, ki smo ga mislili opraviti kar na hitro, toda prisotne člane je zanimalo delovanje sekcij in ekonomija društva. V minulem letu smo praznovali obletnico društva in večinoma smo bili zadovoljni z opravljenim delom in veliko ljudi se je prostovoljno prijavilo za pomoč pri ogromnem delu, ki smo si ga natovorili na pleča. Tudi ekonomija društva je na pravi poti in smo zelo pozitivno vstopili v novo leto.

Prav tako smo pripravili tudi dober program društva v letu 2010, saj bomo spet gostili kulturnike iz Slovenije in organizirali nekaj koncertov, prireditev in likovnih razstav. Po možnosti bomo tudi obiskali sosednja društva na njihovih prireditvah, kar je zelo pomembno za uspešno sodelovanje med društvi.

Na kraju smo ponovno izvolili isti upravni odbor, ki šteje 7 članov in dva

namestnika. Prav tako smo izvolili poseben odbor za pripravo hrane na prireditvah.

Po občnem zboru smo najprej podelili rože zaslužnim članom, ki so nam veliko pomagali v preteklem letu nato pa smo z nageljni obdarili naše žene. Vse prisotne smo

povabili na dobro večerjo, ki smo jo pač pripravili po novem receptu. V kuhinji sta pa

kraljevale Silvana in Dušanka, pa tudi drugi pomagali. Viktor nam je zaigral za na ples, nato pa smo tudi prepevali. Bilo nam je tako lepo, da smo se začeli odpravljati domov šele, ko se je ura bližala polnoči.

BALINARSKO SREČANJE

Tokrat je bilo balinarsko srečanje v soboto 1. maja, kajti vse druge sobote smo bili zasedeni z delom, rojstnimi dnevi, poroko in birno.

Imeli smo srečo z vremenom, saj je pred začetkom porosilo in oblaki so se nabirali. Ljudje so nam še pred začetkom balinanja govorili: »Kaj čakate, pojdimo igrat, dokler nas

vreme služi, pojdite no, gremo!« No pa smo balinali cele tri ure. Bilo nas je skoraj 30, sreča da smo imeli 20 krogel na razpolago. Sreča je da imamo dve balinarski igrališči prav pred društvenimi prostori.

Po balinanju, ko smo se utrudili in zagotovili potrebne zmage smo odšli na kosilo oziroma večerjo. Tokrat je prišel spet po dolgem času Libero in nam zaigral na svojo rdečo harmoniko. Bili smo zadovoljni in pogovarjali smo se o zdravju, o bližnjih dopustih v Slovenijo in kdaj bomo spet imeli naslednjo veselico. Z Janezom Zbašnikom smo se pogovarjali o romanju v Vadsteno, če bo kaj zainteresiranih. Če bo več zainteresiranih lahko organiziramo tudi prevoz s kombijem.

Tistim, ki so praznovali rojstne dneve smo tudi primerno zapeli in čestitali. Razšli smo se pozno zvečer, čeprav smo mislili, da bomo danes prej odšli proti domu, toda čeprav so ljudje utrujeni in jih leta že dajejo vseeno ostanejo do zadnjega trenutka in se težko odpravljajo domov.

Foto: Tudi veselega rajanja ni

manjkalo; Navzoče je zanimala ekonomija; Igral nam je Libero; Žene pred odhodom domov; Lucian praznuje 75 let; Lucian in Graciela; Balinarji; Ivanka, Lucian in Ida; Kava po kosilu; Med sestankom; Pogovori; Obisk iz ABF; Veseli udeleženci občnega zbora; Dušanka in Viktor

OBISK PREDSTAVNIKOV ABF OLOFSTRÖM

V društvenih prostorih so nas konec aprila obiskale dve predstavnici ABF (Delavsko izobraževalno združenje) in se zahvalile za dobro sodelovanje v minulih letih. Ko smo se dogovarjali za ta sestanek, so nam rekli, da bosta oni imeli s seboj presenečenje in da naj ne pripravljamo nobenega peciva. In res, s seboj sta prinesli lepo torto kot zahvalo za dobro sodelovanje. Mi pa smo jih pogostili s kavo. Pogovarjali smo se tudi o krožkih, ki jih imamo, obenem pa sta nam predstavili tudi dne, saj smo jim predstavili plan društvenega dela v tem letu, obljubili sta da nam bodo pomagali z nasveti pri razstavah in

morda nam bodo tudi posodili material za veliko bodočo likovno razstavo, ki bo v septembru. Ciril se je tudi udeležil občnega zbora ABF-a pokrajine Blekinge.

PLAN DRUŠTVENEGA DELA

- 12. – 20. junija, se bosta Dušanka Kelečinji in Silvana Stopar
- udeležili Slikarske kolonije v Mostu na Soči in Goriških Brdih pod pokroviteljstvom Slovenske izseljenske matice in TD Most na Soči.
- 28. avgusta: Barnakälla, srečanje vseh generacij in tradicionalni. slov. piknik. Vabimo sosednja društva.
- 29. avgusta, slovenska sv. maša v Olofströmu ob 11.00 uri in nato v Nybru ob 16.30 uri.
- 4. septembra, vernisaža slovenske umetniške razstave v razstavnem kulturnem centru LÄNGAN pri Holje parku v Olofströmu. Likovna razstava bo potekala 14 dni. Razstavlja društvena likovna sekcija.
- 23. oktober, Vinska trgatev, likovna razstava in koncert MPZ Lipa iz Šempasa pri Novi Gorici. Ansambel iz Slovenije.
- 18. Decembra, miklavževanje v društvenih prostorih.:
- Od januarja – junija, krožek likovne sekcije 3 nedelje v mesecu. Vabimo zainteresirane. Od 14–18.30 ure.
- Društveni prostori bodo odprti, ko ima likovna sekcija krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, (trikrat mesečno).

Ciril M. Stopar KD Slovenija, Olofström

P O L E T J E V P L A N I K I

Že meseca maja se v vseh slovenskih društvih na Švedskem prične običajno poletno mrtvilo. Večina ljudi, ki so preko zime in pomladi redni obiskovalci mnogih prireditev, si najde delo na vrtu, ali pa se pripravljajo za dopust. V petek, 22. maja, smo se člani društev Planika, Orfeum, in Slov. društva iz Helsingborga z najetim avtobusom odpravili na romarsko pot v Vadsteno. Zaradi bolezni, nesreč in drugih težav, se nas je

tokrat zbralo nekoliko manj kot običajno, vendar dovolj, da je bilo potovanje zelo prijetno in kratkočasno. 440 kilometrov do cilja je minilo kot bi mignil, kar pa ne morem trditi za pot nazaj domov. Vsi smo bili precej utrujeni, vendar ne kot po trdem delu, ampak na drug, bolj prijeten način. Vadsteno smo zapustili z lepimi vtisi, srečo pa smo imeli tudi z vremenom. Ves dan je, kot za stavo, sijalo sonce.

Piknik

Lepo, sončno vreme bomo še posebej potrebovali v soboto, 12. junija, ko je na vrsti zadnja prireditev v prvem polletju 2010, Planikin tradicionalni piknik. Kot vsa zadnja leta, se bo tudi tokrat pričel ob 13. uri, potekal pa bo na Bulltofti, Malmö. Okus vseh dobrot z žara pa bo letos nekoliko drugačen; malo je namreč zbolel naš nenadkriljivi mojster Franc Franseus bolezen pa ga, kot je videti, ne bo ovirala, da nam bo pomagal vsaj z nasveti, katere bomo prav gotovo s pridom rabili. Vsakoletni piknik je tudi priložnost, ko se Planika oddolži svojim članom za obisk v pretekli jeseni, zimi in pomladi, tega dne je namreč vse, razen pijače, za člane brezplačno.

V torek, 08. junija ima zadnjo vajo v sezoni tudi pevski zbor Planika, kateri ima za seboj nenavadno plodno obdobje; Pod vodstvom neumornega dirigenta Johannesa Likarja se je namreč naučil celo vrsto novih pesmi, kar se ni zgodilo že leto in dan. Premor bo predvidoma trajal do torika, 07. septembra, natančen datum pričetka vaj bo naknadno določil pevovodja, Johannes Likar.

Društvene prostore, kateri so po prenovi mnogo udobnejši in prijetnejši predvsem pa bolje služijo svojemu namenu, bomo zaprli v soboto, 12. junija, ponovno odprli pa predvidoma v petek, 03. septembra. Zatem se bo še zadnjič v tekočem polletju na sestanku zbral Upravni odbor, kateri se bo kot je to že običaj potrudil, da se bomo v Planiki veselili, zabavali in naučili česa novega tudi jeseni in pozimi. Kratki dnevi ter dolgi večeri in noči so kot nalašč za učenje in druženje - to vedo vsi naši člani in prijatelji. Upravni odbor želi vsem prijeten dopust in dolgo, toplo poletje.

JoF

VEČ DOMOVIN Judite Gartner

Judita Gartner je ena od tistih Slovenk, ki že skoraj

tri
desetletja
živi in
potuje
izven
meja
Slovenije.

Slika 1: Deda Anzelm z vsemi svojimi vnuki (Judita druga iz leve v prvi vrsti).

Slika 2: Pod vročim soncem v Avstraliji z Juretom in sinom Janom.

Slika 3: Doma na Danskem, z obema sinovoma. Slika 4: V Lundu nas obiščejo Juretova mama (druga iz leve) in moja starša.

Mladost v Sloveniji

Rodila sem se v Kranju, na kresno noč nekega davnega 1960. leta. Bili smo štirje otroci, starejši brat in dve mlajši sestri. V Kranju sem obiskovala osnovno šolo in gimnazijo, študij biologije

je potekal na ljubljanski Univerzi. Že kot otrok sem začela smučati, oče nas je večkrat odpeljal v Kranjsko Goro ali na Krvavec, okoliški otroci pa smo se tudi skoraj dnevno dobivali po bližnjih gričih, enkrat s sankami, drugič s smučmi. Poleti smo bili redni obiskovalci bližnje reke Kokre, nič koliko popoldnevov smo brezskrbno prelenarili na kamnitih obrežjih reke. Višek počitnic je bil, ko smo s stašši preživel teden ali dva na morju v Puli, včasih pa tudi v planinski koči na Vršiču. Celodnevne izlete po slovenskih Alpah imam še vedno v najlepšem spominu. Drugače sem spoznala vso Slovenijo preko organiziranih izletov našega gimnazijskega učitelja zemljepisa. Ob zaključku vsakega letnika smo se odpeljali v določen

del Slovenije, na katerega smo se morali vnaprej pripraviti. Učenci smo se menjavali pred mikrofonom v avtobusu in vsak je predstavil pokrajino ali posamezne kraje z različnih kulturnih in geografskih vidikov. Maturantski izlet se je razširil na celotno takratno Jugoslavijo, kjer smo znotraj enega tedna prevozili vse republike - nepozabno... .Sošolci me še vedno vabijo na srečanja.

Sledil je študij biologije v Ljubljani, kamor sem se vozila vsak dan z avtobusom. V zadnjem letniku biologije sem srečala Jureta, tudi biologa, s katerim živiva skupaj že več kot 25 let in glavnega krivca za moj odhod v tujino. V času absolventskega staža se nama je rodil prvi sin Jan, s katerim sva najprej odpotovala v Avstralijo, natančneje Canberro, ko mu je bilo dve leti. Medtem, ko je Jure opravljal svoj doktorat, sem jaz delala najprej v laboratoriju tamkajšnje bolnišnice, kjer smo raziskovali rakave celice, kasneje pa na Univerzi, kjer smo poskušali razumeti, zakaj nas temperature, višje od 42 stopinj, ubijejo. Večno modrega neba, neusmiljenega sonca in poskakujočih kengurjev ne pozabiš zlahka. Še

vedno brez težav v mislih podoživljam opojni vonj cvetočih mimoz in češenj, tipične so tudi živobarvne papige in »klepetavi« kakaduji. Kljub obilici lepote sem pogrešala pravo zimo in in čeprav ni bilo mišljeno, da si želim iz ene skrajnosti v drugo, smo se po treh letih znašli na Danskem, z veliko sivine in dežja. Jan je začel hoditi v osnovno šolo in se hitro naučil danščine, ki je bila njegov tretji jezik, poleg slovenščine in angleščine. Midva z Juretom sva bila na začetku oba zaposlena v Carlsbergovi pivovarni v Københavnu, kjer sem jaz še danes. Razvijamo vedno nove seve kvasa, ki je odgovoren za različne okuse piva. Na Danskem se nama je rodil še drugi sin Jurček, ki pa je začel z osnovno šolo v Lundu, na Švedskem, Jure je namreč dobil profesuro na lundski Univerzi in tako smo se pred 6 leti zopet preselili. Jan je ostal v Københavnu, kjer je študiral fiziko in se osamosvojil, Jurček pa se je poleg slovenščine in danščine spopadel še s švedščino.

..and some dreams are only starting

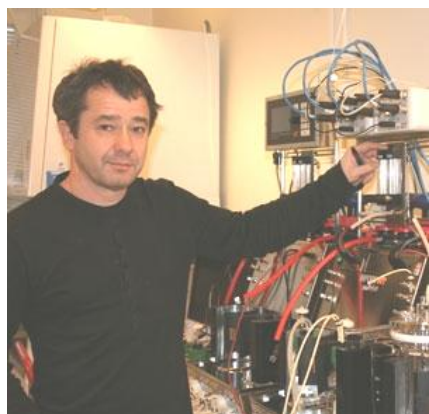
Odkar so leta 2000 odprli most med Švedsko in Dansko, se je začelo živahno izmenjavanje delovne sile med obema državama in s tem razvijanje »Øresundske« regije. Še vedno so v večini Švedi, ki iščejo dela na Danskem in med njimi sem tudi jaz, ko z vsakodneвно vožnjo z vlakom do Carlsberga in nazaj porabim približno tri ure in pol. Pri tem mi vremenske neprilike vožnjo velikokrat še podaljšajo, kot na primer letošnja izredno dolga in mrzla zima. Za nami je že velika noč, zunaj pa šele cvetijo zvončki. Ob zakurjenem kaminu, orehovi potici in prati, barvanju jajc v čebuli skupaj s prijatelji pa se je vendarle dalo čutiti pomlad v zraku. Veselim se že cvetočih forzij, španskega bezga in magnolije. Prebujajoča narava je bila lepa povsod, ne glede na to, v kateri državi sem se nahajala. V človeku krepki upanje in ga opominja na to, da pride jutri vendarle še en nov dan in s tem ponoven začetek. Kjerkoli sem živela, je ostal del mene. V zameno pa je moj pogled na življenje postal veliko manj obsojajoč in bolj toleranten. V spominu večkrat potujem po času naprej in nazaj in se srečujem z ljudmi in pokrajinami, po katerih se mi stoži. In sploh ni tako slabo. In vse, kar si želim je, da ne bi bilo slabše.

Judita Gartner

Jure Piškur, slovenski profesor na švedski univerzi Lund, svoja dognanja o kvasovkah in encimih prodaja industrijskim velikanom, kot sta Roche in Carlsberg. Zaslужek od prodaje patentov vrne v raziskovanje na univerzi.

Ukvarjam se s patogenimi mikroorganizmi pa kvasovkami, ki so pomembne pri vretju in zorenju piva ter vina, s spojini, ki se uporabljajo pri kemoterapiji raka ter pri pripravi encimov za industrijske pripravke finih kemikalij in z gensko terapijo,« pravi Jure Piškur, profesor na švedski univerzi Lund. Potem ko je oštudiral biologijo in kemijo v Ljubljani in Stockholmu, se je leta 1986 preselil v Avstralijo in tam doktoriral iz molekularne genetike. Znanje o evoluciji biomolekul, genov in genomov ter rezultate raziskav kvasovk in encimov, ki so udeleženi pri presnovi DNA, Piškur s sodelavci prodaja industrijskim gigantom.

Z univerze v podjetje V svoji karieri je Jure Piškur sodeloval pri ustanovitvi treh biotehnoških podjetij Jubile Kinase, Jubi Kinase in ZGene. Ta so, kot pojasni, most med njegovimi akademskimi raziskavami in industrijskimi partnerji.

»Če pri naših akademskih raziskavah naletimo na odkritja, ki jih je mogoče tudi patentirati in imajo morda neposredno komercialno vrednost, jih poskušamo zaščititi s patentnimi prijavi,« pove. Patentiranja se vedno loti skupaj z zasebnimi odvetniškimi pisarnami, ki so specializirane za področje biotehnologije. Doslej je registriral več kot ducat inovacij, štiri patente uporabljajo njegovi industrijski partnerji na Danskem in v Nemčiji. Zaščita in prijava inovacije sprva ni zelo draga.

Jure Piškur, profesor na švedski univerzi Lund, je doslej registriral ducat inovacij s področja biotehnologije, štiri njegove patente pa trenutno uporabljajo njegovi partnerji v industriji. O zaslužku molči.

Raziskovalec na začetku potrebuje patentnega agenta, ki spiše ali dokonča patentno prijavo, kar stane okoli pet tisoč evrov. Vendar začnejo stroški nato strmo naraščati. Ko preide prijava v fazo nacionalnih prijav, lahko narastejo na več kot sto tisoč evrov: »Zato je treba patent čim prej dati v najem, da prevzame te stroške večji partner.« Hkrati s prvo prijavo zato raziskovalec začne običajno iskati morebitne industrijske partnerje, ki bi jih take inovacije morda zanimalo. »Povezava z industrijskim partnerjem, ki bo lahko do konca razvil odkritje in ga komercializiral, je ključnega pomena,« pravi Piškur. Sam si je pri patentiranju, iskanju partnerjev v industriji in pri iskanju začetnega kapitala večkrat pomagal z državnimi in univerzitetnimi svetovalnimi organi na Danskem ter Švedskem. Kot pravi, so v Skandinaviji in

v anglosaških deželah te institucije že tradicionalno dobro razvite. Raziskovalcem pomagajo z zagotavljanjem agentov za patente, s pravniki, z začetnim kapitalom, svetovanjem, na pomoč jim priskočijo pri pogajanjih z industrijo. »Predvsem nepovratna denarna pomoč v višini okoli deset tisoč evrov je izredno spodbudna, da se raziskovalec poveže s kvalificiranimi svetovalci in dobi zadostno vzpodbudo ter napotke za začetek komercializiranja,« dodaja. Na Švedskem je raziskovalec, čeprav je zaposlen na univerzi, vedno v celoti lastnik patenta in vseh morebitnih prihodkov.

Farmacevti in pivovarji Glede na področja njegovega raziskovanja tudi podjetja, ki jih je Piškur ustanovil s kolegi, sodelujejo s proizvajalci, ki uporabljajo encime pri sintezi finih kemikalij in zdravil ter z živilsko industrijo, ki uporablja kvasovke. Prva so predvsem farmacevtske in biotehnološke družbe, ki razvijajo zdravila proti patogenim mikroorganizmom, med njimi je tudi farmacevtski gigant Roche ter biotehnološko podjetje Atos. Med podjetji, ki uporabljajo kvasovke, torej pivovarnami in proizvajalci vina, pa je tudi danska pivovarna Carlsberg. V njej je bil po doktoratu tudi zaposlen kot raziskovalec, nato pa je delal še na Univerzi v Kobenhavnu in na Danski tehnični univerzi. Od leta 2004 je redni profesor na Univerzi v Lundu na Švedskem.

Prehitra objava odnese patent »Del mojih profesorskih obveznosti je tudi poučevanje,« pravi sogovornik. Tako ima en teden v letu intenzivno predavanje za študente biologije o inovacijah, o 'spin-off' podjetjih, možnostih začetnega financiranja pri ustanavljanju lastnih podjetij in o osnovah pogajanj z industrijo. Pri tem jih poskuša opozoriti na napake, iz katerih se je sam že nekaj naučil. Mednje šteje prehitro objavo odkritja v znanstvenih revijah, kar lahko onemogoči možnost patentiranja oziroma je lahko patent zaradi tega šibek. Študentom svetuje, naj raziskovalci pri pogajanjih z industrijo uporabijo prekaljenega svetovalca. Po njegovih besedah večina biologov danes najde službo v podjetjih, zato so ta njegova predavanja dobro obiskana. Zlasti je biotehnološka in farmacevtska industrija razvita prav v regiji Oresund med Kobenhavnom, Lundom in Malmöjem, kjer dela tudi sam. **Akademik s podjetjem** Piškur meni, da je zelo pomembno, da raziskovalci z akademskimi ambicijami ostanejo znotraj akademskih institucij in da svoje delovanje v industriji omejijo na patentiranje ter iskanje partnerjev v industriji. Če ustanovijo tudi podjetje, ki je most med njihovim laboratorijem in industrijo, lahko izkoristijo finančna sredstva, ki jih ustvarijo podjetja, pojasni. »Težko pa je združiti vrhunsko akademsko znanost in neposredno vodenje podjetja, ki se dejansko ukvarja s proizvodnjo, « dodaja. Nobeno od njegovih podjetij se ne ukvarja s proizvodnjo, ampak predvsem s patentiranjem, upravljanjem patentov, trženjem inovacij ter s povezovanjem s partnerji v industriji. Tako je v enem od ustanovljenih podjetij že zelo zgodaj prepustil vodenje enemu od svojih študentov. »Ta konstelacija je bila zelo koristna. Povečala je število sodelavcev, ki delajo pri podobnih projektih, in odprla nove možnosti za sodelovanje z drugimi industrijskimi partnerji ter meni pustila dovolj časa za moje akademske projekte. Pa še pomagala jih je dodatno financirati, « našteje prednosti. V njegovih podjetjih tako dela med nič in ducatom ljudi, približno petnajst raziskovalcev pa sestavlja tudi njegovo univerzitetno skupino. Pravi, da zaslužek teh podjetij porabijo izključno za financiranje novih akademskih projektov na univerzi. Kolikšen je, ne želi izdati, in trdi, da se ga 90 odstotkov vrne v raziskovanje.

Uspešnih le petina Piškur sicer vztraja, da se v prvi vrsti posveča akademskemu raziskovanju in poučevanju, vendar vidi obvezo tudi v sodelovanju z industrijo. Del denarja, ki ga države namenijo za raziskovanje, se po njegovem mnenju tako lahko vrne nazaj za nove akademske raziskave. Od prihodnjega leta bo o kvasovkah predaval tudi študentom Univerze v Novi Gorici. Doktor znanosti, ki še vedno trenira judo in se hodi vsako leto potepat na Laponsko, poudari, da je pri raziskovanju pomembna vztrajnost: »Le malokateri patent znotraj bioloških znanosti, najbrž manj kot petina, postane res ekonomsko uspešen.«

Manca Borko** Avtorica je novinarka pri časniku Žurnal24.

Augustina Budja - 65 let

(* 1945, Grabšinci, Gornja Radgona), osnovno šolo je obiskovala sprva pri Sv. Duhu, današnja Stara gora, nato pri Mali Nedelji. Zaradi očetove službe, bil je

organist, mati pa cerkvena pevka, ji tedanje politične opcije niso dopuščale pridobitve štipendije za študij na učiteljišču v Murski Soboti. Nekaj let je sprva bila zaposlena pri MTT v Mariboru. Po poroki l. 1964 je odšla (na obisk k sorodnikom) na Švedsko. Po 18. letih bivanja na Švedskem, kjer je v prvih letih rodila tri otroke i se medtem tudi izučila za strugarko ter nekaj let opravljala to delo, se je nato odločila za poučevanje slovenskih otrok (1976 - 1988), nekaj let tudi ob študiju. Leta 1972 se je zakon z možem Martinom Prevolnikom razvezal. Pouk slovenskega dopolnilnega pouka je zahteval tudi znanje ostalih predmetov na švedski šoli. L. 1982, kmalu po

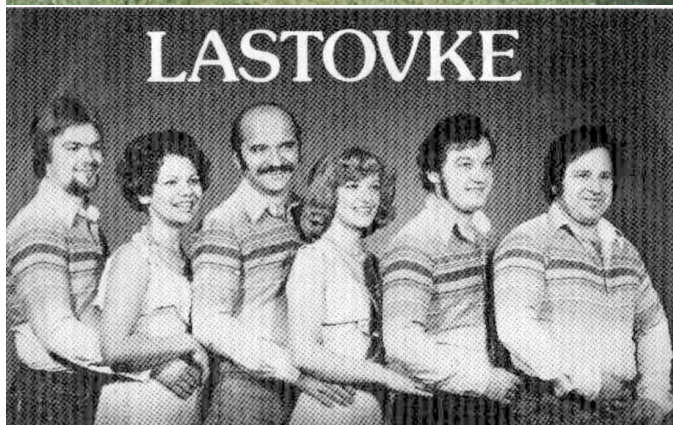
rojstvu
četrtga
otroka s
partnerjem
Zvonkom

Bencekom, se je vpisala v šolo za odrasle (komvux Landskrona) in nato leta 1986 nadaljevala univerzitetni študij v Lundu. Končala je KULTURNO ZNANSTVENO fakulteto z diplomom fil kand (Bachelor of Arts – B.A.), KULTURVETARLINJEN, ter nadaljevala s pedagoško izobrazbo na Pedagoškem inštitutu v Lundu. V študijskem letu 1988/89 je (kot švedska državljanka) postala štipendistka SIM i se vpisala na Filozofsko Fakulteto v Ljubljani, Oddelek za zgodovino, kjer je proučevala predvsem starejšo slovensko zgodovino, specializacija v okviru študija na

Zgodovinskem inštitutu v Lundu. L. 1990 se je zaposlila na Komvux v Landskroni (Šola za odrasle) in poučevala priseljence v predmetu Švedski jezik kot drugi jezik - SV2. Nato se je ob delu tudi sama vpisala na študij švedskega jezika na Inštitututu za Nordijske jezike v Lundu (Institutet för nordiska språk). Zaradi osebnih vzrokov je l. 2000 prekinila magistrski študij na Višji pedagoški v mestu Malmö in

se l. 2001 predčasno upokojila. Zaradi upokojitve ni mirovala, med drugim je s sestrama Gabrijelo in Olgo (SESTRE BUDJA) ter pozneje z družinskim pevskim zborom Orfeum posnela 6 zgoščenk raznih vsebin i slogov. Mnoge od pesmi so avtorsko delo sester BUDJA, Augustina je predvsem avtorica besedil. Od leta 2002 je tudi glavna urednica Slovenske kulturne revije za Slovence na Švedskem - Slovensko (informativno)

GLASILO. V vseh letih bivanja na Švedskem je objavljala pesmi in članke v raznih revijah, koledarjih i dnevnih medijih. Je dolgoletna predsednica slovenskega društva v Landskroni na Švedskem. Od

ustanovitve Slovenske zveze na Švedskem, februarja 1991, je bila tajnica vse do l. 2001. Nekaj let v 80.ih letih prejšnjega stoletja je bila tudi predsednica Društva jugoslovanskih književnikov na Švedskem. To funkcijo je prekinila predvsem zaradi študija v Ljubljani (1988/89), društvo je nato kmalu prenehalo delovati. Že od nekdaj je bilo njeno najljubše opravilo branje knjig in petje v raznih glasbenih skupinah, med drugim v narodno zabavnem ansamblu Lastovke na Švedskem (1971-1996, glej v knjigi Ivana Sivca Vsi najboljši muzikanti, II del, ICO Kamnik, 2003). Skratka – obisk Avguštine na Švedskem l. 1964 zanjo še ni končan. Tam, razen krajših presledkov z obiski v Sloveniji, živi z

družino že skoraj 46 let. Foto: *Potomci, partnerji. Augustina Budja (Foto: Sandgren/Petersson, 2005)*

Publikacije v sodelovanju s pevskim društvom Orfeum ter sestrama Gabrijelo Karlin in Olgo Budja:

1979 ***Singel: Lastovke***

1980 ***Singel: Na festival***

Zgoščenke sester BUDJA so:

SPOZNAVANJE, 1998 (Zlati Zvoki)

TEDEUM, slovenske božične pesmi, 1999 (Zlati Zvoki)

TEDEUM, švedske božične pesmi, 1999 (Systrarna BUDJA)

OTROCI ZEMLJE, 2000, (Zlati Zvoki)

GLASBENI MOSTOVI, VHS Video (Tillverkare Matjaž Koncilja) 2001

AVE, 2002 / 3 (Zlati Zvoki);

VEČERNICE, 2003 / 4 (Zlati Zvoki).

Literarne publikacije A. Budja:

ŠTIRI POTA IN RAZPOTJA, pesmi, antologija (štirje pesniki), Svejug, Stockholm 1979
Slovenska IZSELJENSKA KNJIŽEVNOST 1 (3), Evropa, Avstralija, Azija, monografija, ZRC, Rokus. 1999

Slovenska KATOLIŠKA MISIJA na Švedskem, kronološko zgodovinski Pregled 1962 - 2002, SKM, Göteborg, 2002

ŠVEDSKA SLOVNICA ZA SLOVENCE, ZA KONTRASTIVNI STUDIJ SVEDSKEGA JEZIKA, slovenski in švedski jezik, učbenik, Družina, Ljubljana, 2002

SLOVENSKO ŠVEDSKI BESEDNI vodnik / SVENSK-SLOVENSK ORDGUIDE na potovanjih i pri pogovorih s Švedi (i obratno), priročnik, Samozaložba, 2003, 2004

SLOVENC NA ŠVEDSKEM, okvirno zgodovinski Pregled, monografija, Samozaložba, 2005

LETNI CASI / Årstider (Dikter), zbirka pesmi, slovensko i švédsko, Samozaložba, 2005

SLOVENER i Sverige OCH integrationspolitiken (Slovenci na Švedskem in integracijska politika), monografija, v švedščini, Samozaložba, 2006

RECEPTBOKEN Slovenska maträtter (Slovenske jedi), recepti v švedščini, Samozaložba, 2006

Zbornik I. II. Slovensko INFORMATIVNO GLASILO, zbornik, Slovenska zveza na Švedskem, Samozaložba, 2008

Trije slovenski zbori med svetovno elito

Akademski pevski zbor Tone Tomšič je nagrado osvojil kar dvakrat. Foto: APZ Tone Tomšič

Zborovsko tekmovanje za veliko nagrado Evrope

Med petimi finalisti za veliko zborovsko nagrado Evrope 2010 so trije zbori: Komorni zbor Ave, Šaleški akademski pevski zbor in Zbor Vokalne akademije Ljubljana.

Mešani **Komorni zbor Ave** (vodi ga dirigent **Andraž Hauptman**), moški **Zbor Vokalne akademije Ljubljana** (**Stojan Kuret**) in mešani **Šaleški akademski pevski zbor** (**Danica Pirečnik**) se bodo ob japonskem zboru **Vocal Ensemble Est** in latvijskem zboru **Riga Cathedral Girls Choir** v soboto v Varni v Bolgariji potegovali za veliko zborovsko nagrado Evrope. Trije zbori v velikem finalu so uspeh, ki ga do

Ljubljana.

14. maj 2010 Ljubljana - MMC RTV SLO P. B.

zdaj ni uspelo doseči še nobeni državi.

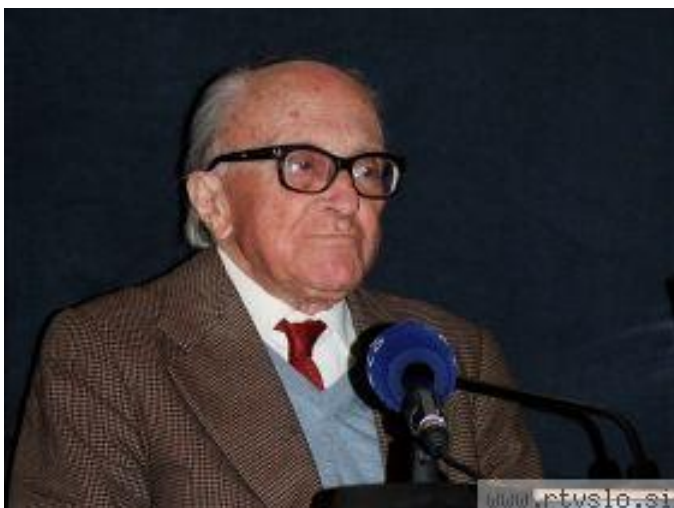
Zgodovina Vokalne Akademije Ljubljana se piše od septembra 2008, sestavljajo pa jo izkušeni zborovski pevci iz vse Slovenije. Foto: Vokalna Akademija Ljubljana

Slovenija je tako resnično velika sila v zborovskem petju in, naj se sliši še tako neverjetno, v tem je povezana tudi s Filipini. Slovenija in Filipini sta namreč edini državi, ki imata dvakratnega dobitnika velike nagrade Evrope. **Akademski pevski zbor Toneta Tomšiča** je to priznanje osvojil v letih 2008 in 2002. Zanimivo je, da je leta 2002 zbor nastopil pod vodstvom Stojana Kureta, ki bo na tekmovanju letos vodil Zbor Vokalne akademije

Prispevek poslala Olga Budja

Slovenski Evropejec leta Boris Pahor opozarja na totalitarizem

v Evropi - Za prvega slovenskega Evropejca leta je bil izbran pisatelj Boris Pahor. Foto: MMC RTV SLO

Evropa je premalo samozavestna, je ob prejetju nagrade za slovenskega Evropejca leta, ki so jo letos podelili prvič, dejal zamejski pisatelj Boris Pahor.

Pahorju so nagrado podelili za njegovo večdesetletno ustvarjalno literarno in publicistično dejavnost za stičišče dveh kultur, za prispevek v boju za pravice narodnostnih manjšin, širjenje demokratičnih vrednot in sodelovanje med

evropskimi narodi.

Zaradi pomanjkanja samozavesti Evrope, ki je nastala na pogorišču druge svetovne vojne, se ta sprašuje, kakšno vlogo bo v prihodnje prevzela v svetu. Pahor je opozoril, da Evropi še vedno grozi nevarnost totalitarizma, kot dokaz za to pa je navedel italijansko vlado, ker ne govori o italijanskem fašizmu.

Pet nominirancev Za slovenskega Evropejca leta 2010 so bili nominirani še slikar **Jože Ciuha**, nekdanja evropska poslanka **Mojca Drčar Murko**, arhitekt **Boris Podrecca** in direktorica Poslovne šole Bled **Danica Purg**. Izbor so pripravile nevladne organizacije Panevropsko gibanje za Slovenijo, Slovenski svet evropskega gibanja, Evro-atlantski svet Slovenije. Člani odbora za imenovanje so bili predstavniki teh treh organizacij, **France Bučar**, **An Krumberger** in **Anton Bebler**, za nominirance pa so glasovali tudi poslušalci in bralci Vala 202 in Nedeljskega dnevnika.

T. V. Izbor pripravile nevladne organizacije 7. maj 2010 Ljubljana - MMC RTV SLO/STA

Najvišja avstrijska čast za Borisa Pahorja

Bistveno vprašanje, ki se pojavlja v Pahorjevih knjigah, od zbirke spisov v medvojnih izkušnjah iz leta 1948, je svoboda. Foto: MMC RTV SLO

Častni križec Republike Avstrije 26. april 2010 Dunaj - RTV SLO/STA
Pisatelja Borisa Pahorja so na ministrstvu za pouk, umetnost in kulturo na Dunaju odlikovali s častnim križcem za znanost in umetnost Republike Avstrije.

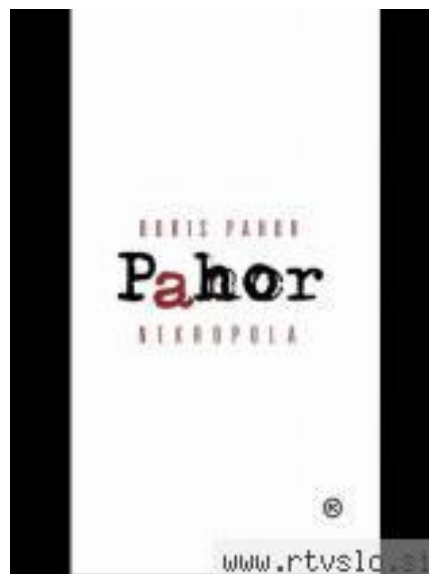
Za odlikovanje je pisatelja predlagala založba Mohorjeva družba iz Celovca, pri kateri je v nemškem prevodu izšlo pet njegovih romanov. Pahor je tako za življenjsko delo nagrajen

z najvišjim odlikovanjem, ki ga Avstrija sploh lahko podeli tujemu državljanu. V romanih, ki so jih v nemškem prevodu pred mesecem dni izdali pri založbi, avtor obravnava tudi slovensko narodno skupnost v Avstriji, ki je v marsičem doživela podobno usodo kakor slovenska manjšina v Italiji.

Pahor je v tujini verjetno najbolj priznan slovenski pisatelj. Njegova Nekropola je med drugim predani prejela ugledno nagrado premio Napoli za najboljši tuji roman, izdan v Italiji. Foto: Emka

Na podelitvi častnega križca sta imela slavnostna govora nekdanji avstrijski minister za znanost **Caspar Einem** in pisatelj **Lev Detela**. V slovenskem kulturnem centru Korotan na Dunaju je sledil še častni sprejem. V nemščino sta zajetno peterico knjižnih del - *Im Labyrinth* (V labirintu), *Villa am See* (Vila ob jezeru), *Die Verdunkelung* (Zatemnitev), *Geheime Sprachgeschenke* (Parnik trobi nji) in *Nomaden ohne Oase* (Nomadi brez oaze) - prevedla Urška P. Černe in Matthias Göritz.

Življenjska naloga: ozaveščanje o fašizmu Pahor se zaveda, da ima nemški jezik na področju srednje in severne Evrope še vedno vlogo osrednjega kulturnega jezika. Nemški bralci bodo prek petih prevodov bolje spoznali bistvo njegovega tragičnega otroštva v času fašizma in okupacije Ljubljane. Sam svoje poslanstvo vidi v pisanju in pričevanju o fašizmu, ki se je simbolično začelo s požigom slovenskega Narodnega doma v Trstu leta 1920. Čeprav se je nemški nacionalsocializem porodil iz italijanskega fašizma, Pahor meni, da Italijani, Nemci in Slovenci ne poznajo dobro genocidnih zločinov, ki jih je povzročala fašistična ideologija. Pahor stavi predvsem na izobraževanje in ozaveščanje mladih pri pouku zgodovine. Prepričan je, da bi moralo v zgodovinskem učbeniku temi fašizma namesto dveh skopih vrstic pripadati celo poglavje, [kar je poudaril tudi prejšnji teden na literarnem popoldnevu v Ljubljani.](#)

Čeprav je naslov častnega meščana Ljubljane Pahor pred kratkim zavrnil (zaradi politične vloge prestolnice v odnosu do Primorske v zgodovini na splošno, vse od generala Maistra naprej), se je pogovora s pisateljem udeležil tudi župan Jankovič. Foto: MMC RTV SLO

Ljubljana, svetovna prestolnica knjige

Ljubljana je točno opoldne z dvigom zastave pred Mestno hišo postala svetovna prestolnica knjige.

Enoletni Unescov projekt sta odprla ljubljanski župan Zoran Janković in predsednik države Danilo Türk.

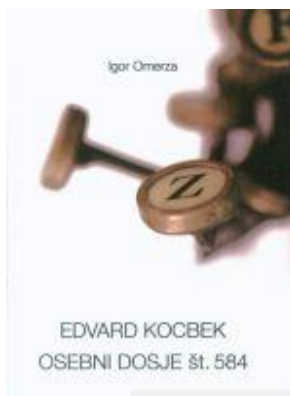
S petnajstim svetovnim dnevom knjige je Ljubljana za leto dni prevzela naziv svetovne prestolnice knjige. Z gledališkim poklonom knjigi, branju in pisavam so dogodek slovesno odprli še v ljubljanskih Križankah.

Na svetovni dan knjige je Ljubljana prevzela naslov Svetovne prestolnice knjige (LSPK) Razmišljanje o pisavi kot misli o človeku

Program projekta Ljubljana - svetovna prestolnica knjige (LSPK), s katerim je premagala konkurenco Dunaja, Sankt Peterburga, Wellingtona, Guadalajara, Lizbone in Rige, bo ponudil 500 dogodkov. Med temi najdemo številne literarne večere, dogodke v parkih in na ulicah, obetajo pa se tudi prva literarna hiša v Sloveniji, ki bo nosila ime po Primožu Trubarju, dva nova tematska, z literaturo povezana parka ter nekateri drugi manjši objekti.

23. april 2010 Ljubljana - MMC RTV SLO/STA

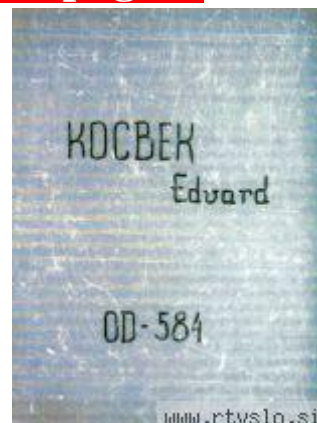
Edvard Kocbek – kriv, ker drugi niso imeli pameti za pogum

Edvard Kocbek je bil 'prvak' Službe državne varnosti. Do njene 'kapitulacije' se je v njegovem dosjeju nabralo več tisoč strani in tako rekoč ni minil dan, da ne bi v njegov dosje vstavili novega lista. Igor Omerza je najprej hotel napisati knjigo o zgodovini Odbora za varstvo človekovih pravic, ko pa se je začel zanimati za ozadje boja za svobodo in demokracijo, je naletel na Edvarda Kocbeka. Foto: MMC RTV SLO

Igor Omerza v knjigi Edvard Kocbek osebni dosje št. 584 na podlagi študije več tisoč strani zgodovinskih virov razkriva usodo Edvarda Kocbeka. Skoraj štirideset let ni minil dan, da ne bi služba državne varnosti napisala strani o **Edvardu Kocbeku**, enem od ustanoviteljev Osvobodilne fronte,

ki pa je kasneje postal glavni državni sovražnik. Edvard Kocbek je bil neslavni prvak dejavnosti službe državne varnosti v Sloveniji. In na koncu njegovega življenja se je v njegovem dosjeju nabralo več tisoč strani. Ta skopi povzetek besed **Igorja Omerze** pojasni, zakaj je Edvard Kocbek oziroma njegova usoda tako rekoč ključna oseba za razumevanje delovanja totalitarnega režima pri nas. Pa ne le tiste forme totalitarnosti, ki jo je posebej jugoslovanska oblast, ki se je z obsodbo na notranji azil odkrižala Kocbeka, ampak pravzaprav zasnove za uspevanje totalitarnosti med Slovenci. Kot je na predstavitvi knjige *Edvard Kocbek - Osebni dosje št. 584* poudaril Kocbekov sin **Matjaž Kocbek**, je njegovega očeta najprej izločila Cerkev.

Povod je bil znameniti Kocbekov esej *Premišljevanje o Španiji*, nekakšen Kocbekov odgovor na večletno propagiranje frankistične strani v časopisu Slovenec, v katerem je Kocbek obsodil ravnanje Katoliške cerkve v španski državljanski vojni. V tem spisu, ki mu je poleg širše polemike okoli Kocbekovega pristanka v nemilosti klera posvečen prvi del Omerzove knjige, se tudi izkaže bistvo Kocbekove osebnosti. Kot je Kocbek povedal v izpovedi v kratkem filmu režiserja **Milana Ljubiča**, ki je bil v celoti javno predvajan prvič prav pred pogovorom o knjigi, je bilo v njem vedno nekaj protestantskega; zato je bil neprijeten tako v starem kot v novem režimu. Ključno vprašanje knjige, ki se ukvarja predvsem z usodo Kocbeka po njegovem srečanju z **Borisom Pahorjem** in 'kuhanju' (zloglasnega) intervjuja oziroma Kocbekove samoizpovedi o dogodkih ob koncu druge svetovne vojne, je, kaj je Kocbek sploh naredil, da je bil tako preganjan? Pravi odgovor se bolj ukvarja s tem, kaj so storili drugi. Gre namreč za kompleks

reakcij ali pa nereakcij ljudi, ki "niso dovolj pametni za pogum" in ki jih morda premaga strah, groza pred lastno usodo. Slednje je formulacija Kocbeka, ki je v televizijskem posnetku dejal, da ga je tudi njega samega bilo groza pred lastno usodo, vendar pa ga to ni odvrnilo od delovanja.

To ključno vprašanje pa pravzaprav ni bilo izhodišče knjige, na predstavitvi katere sta sicer spregovorila tudi že omenjeni Kocbekov sin in Kocbekov prijatelj pa tudi njegovo 'žrtevno jagnje', politični disident **Viktor Blažič**. Igor Omerza je do Kocbeka prišel po ovinkih. Najprej se je lotil študija za knjigo, ki naj bi ob dvajsetletnici Odbora za varstvo človekovih pravic osvetlil delovanje tega telesa. Omerza nam je povedal, da je celo več poglavij za nekoliko širšo knjigo Gradniki odbora že imel napisanih. Nato pa se je lotil prispevka **Spomenke Hribar** k širjenju polja svobode v slovenskem prostoru. In že na začetku eseja **Krivda in greh**, v katerem je Hribarjeva kritično razgrnila poveljne likvidacije sodelavcev okupatorjev in s katerim je tudi vstopila v medijski prostor, je naletel na osebo Edvarda Kocbeka. Omerzo je Kocbekova usoda 'zgrabila' in kmalu je ugotovil, da je njeno razumevanje tudi ključ do razumevanje celotne evolucije etosa jugoslovanske oblasti.

Tržaška naveza Vpogled v Kocbekovo usodo je zanimiv tudi zato, ker je v tej zgodbi ključen še en kleni Slovenec, sovražnik totalitarizmov. To je seveda **Boris Pahor**, ki se zaradi bolezni pogovora v Cankarjevem domu ni mogel udeležiti. Zato pa je Pahor v Ljubljano poslal pismo, v katerem se je Omerzi zahvalil, da je prikazal zasluge tržaške skupnosti pri oblikovanju slovenske neodvisnosti, suverenosti. Kocbek je namreč o poveljnih pobojih domobrancev in o udušitvi političnega pluralizma Osvobodilne fronte spregovoril prav na Pahorjevo pobudo. Tudi knjiga Edvard Kocbek osebni dosje št. 584 sledi srečanju med Pahorjem in Kocbekom v Opatiji in poznejšemu razvoju dogodkov, vse do objave pričevanj, Kocbekove izpovedi, ki ji je Pahor dal obliko intervjuja in ki je v Trstu pod naslovom Edvard Kocbek – pričevalec našega časa izšla 18. marca 1975.

Želja po Nobelovi nagradi reši Kocbekove pesmi Na pogovoru o knjigi je zanimiv uvid v Kocbekovo usodo podal njegov sin, ki se še spominja, kako so se njegovemu očetu odpovedovali prijatelji, novi konvertiti. Ta uvid je povezan s ponovnim vstopom Kocbeka v literarno javnost, iz katere je bil po vojni oziroma po objavi dnevnika svojih medvojnih doživetij *Tovarišija* in zbirke *Strah in pogum* izgnan. Ključen preobrat je nastopil zaradi Titove ničevosti. Pojavilo se je razmišljanje, da bi Tita poskusili nominirati za Nobelovo nagrado za mir. Akademija v Stockholmu pa je kot pogoj za to zahtevala izpustitev političnih zapornikov, zagotovitev svobode zadrskemu in beograjskemu filozofskemu krogu in še nekaj ukrepov, ki bi bili dokaz svobode v Jugoslaviji. In tedaj se je tudi začela pobuda, da Kocbeku izdajo pesmi. Za zbirko **Groza** je potem Kocbek celo dobil Prešernovo nagrado.

Za rešetke so šli drugi Razsežnost perfidnosti jugoslovanskega režima pa poleg Kocbekove dokazuje tudi usoda tistih, ki so morali plačati namesto njega. Od vsega začetka je namreč vladal strah pred mednarodno akcijo kulturnikov in intelektualcev, če bi Edvarda Kocbeka zaprli. Zato so Kocbeka držali v domačem priporu, omreženem s prisluškovalnimi napravami, namesto njega pa so raje zaprli kakšnega njegovega tesnega prijatelja. Med njimi je bil tudi Viktor Blažič, novinar, publicist in dolgoletni civilnodružbeni aktivist. In ironija usode je hotela, da so ga leta 1976 zaprli, ker naj bi hujskal Kocbeka, v resnici pa je Blažič prav Kocbeku pomagal pri korekcijah teksta za prispevek Edvard Kocbek – pričevalec našega časa, ki naj bi sprožil 'pohod' oblasti nad Kocbeka. Blažič nam je tako povedal, da je Kocbeku namignil na nujnost omembe nekaterih posebnosti slovenske osvobodilne fronte, kot so bile na primer partizanske bolnice, kajti tudi izpust na videz tako postranskih podatkov iz besedila bi oblast lahko izrabila za očitek Kocbeku, da je slovenski NOB predstavljal necelovito in zato nujno pristransko.

Zgodba o Edvardu Kocbeku je seveda le ena izmed zgodb o manj lepi zgodovini Titove Jugoslavije. Vendar je na neki način ključna, saj je sinteza perfidnosti in zločinskih aspektov te vladajoče nomenklature, katere (potencialni ali priložnostni ali naključni) krvniki so v dokumentih, uporabljenih v knjigi, tudi poimensko imenovani. Vendar pa je knjiga bolj kot obsodba neke oblasti pomembna v svojem

občečloveškem ali pa vsaj občeslovenskem poslanstvu. Razkriva namreč zločinsko bojazljivo potuhnjenost navadnih ljudi. Zato je morda najboljše skleniti s pomenljivo mislijo literata **Theodorja Haeckerja**, katoliškega misleca, kot je bil katoliški mislec tudi Kocbek, ki je prav to misel vključil v svoje premišljevanje o Španiji, torej v besedilo, s katerim so se desetletja preganjanja pravzaprav začela. "*Kaj je več: mrtva resnica ali živa laž?*"

Polona Balantič

Ljubljana - MMC RTV SLO, 16. marec 2010

Nizanje spominov za mozaik 20. stoletja

Kocbek - načelno izhodišče v formulaciji Pahorjeve politične misli Tudi Edvard Kocbek je imel, se spominja Pahor, kritičen odnos do religije in diktature. Tržaški pisatelj je prepričan, da so Kocbeka, enega izmed idejnih vodij slovenskega krščanskega socializma, po podpisu Dolomitske izjave v komunistični partiji politično izigrali. Njegovo krščansko-socialistično gibanje je bilo izjemno dobro sprejeto na podeželju, saj je tamkajšnjim prebivalcem, tako kot Pahorju, nudilo upanje. Pahor je imel v 70. letih velike težave zaradi intervjuja, ki ga je naredil s prijateljem. Kocbeka je k intervjuju nagovarjal štiri leta, končno pa je ta z besedami "pridi čez osem dni" vanj privolil in pozneje sestavil besedilo, ki je bilo objavljeno v knjižici *Edvard Kocbek - pričevalec našega časa*. Pahor je povzel, da Kocbek v spornem intervjuju ni odgovarjal njemu - ampak slovenskemu narodu.

Landskrona (600 år /1413-2013/)

Vid Öresund ligger Landskrona,
Jag älskar den stad, där jag bor!

Just nu
är Landskrona som
vackrast,

Ger diktarna inspiration.
Jag ägnar min stad denna visa,
Som kärleksförklaring i ton!

Parker ligger stilla i Landskronas öppna famn,
Fiskarfru-statyn i blåsten trotsar dygnet
runt.

Sakta glider färjor in, förankrar sig i hamn,
Borstahuset speglar Öresund.

Småbåtarna i hamnen flörtar längtansfullt
med Ven,
De kärlekskranka svanarna strör vattenburna
lek.
Fågelkvitter hörs från ovan någonstans på
gren,
Vinden sus blir till naturens smek.

I Tornio, Stockholm, Karlskrona,
Mot stränderna vågorna slår.

En evigt ung Landskrona bär på minnena från
förr
Sex sekler staden funnits, hann med krigen
och med fred.
I sämja lever människorna, allt är som sig bör.
Mångfald pryder torg och gator med.

Parker ligger stilla i Landskronas öppna famn,
De kärlekskranka svanarna strör vattenburna
lek.
Sakta glider färjor in, förankrar sig i hamn,
Vindens sus blir till naturens smek.

A. Budja; 2010-03-23

EVROVIZIJSKA ZMAGA glasbenice Eve-Nine Kozmus

V primerjavi s tisto Evrovizijo, ki se ji skoraj ni mogoče izogniti in ki je bila letos v Oslu, je tekmovanje Evrovizijski mladi glasbenik, ki ga prav tako prireja Evropska zveza televizijskih in radijskih postaj (EBU), vredno skoraj zanemarljive pozornosti širše javnosti. A tega, da se je letos že četrtič v finale (tekmovanje prirejajo od leta 1982) prebila tudi Slovenija, ki je tokrat prvič domov odnesla tudi zmago, ni mogoče spregledati. 16-letna flavtistka iz Celja [Eva-Nina Kozmus je bila prejšnji teden tista med sedmimi finalisti, ki je prepričala žirijo pod predsedstvom madžarskega skladatelja in dirigenta Pétra Eötvösa](#) (zmago ji je prinesla izvedba dela koncerta za flavto **Jacquesa Iberta**).

Eva-Nina Kozmus je dijakinja Srednje glasbene baletne šole v Ljubljani in I. gimnazije v Celju, njena mentorica pa je Milena Lipovšek. Mlada flavtistka že od svojega enajstega leta dobiva nagrade na mednarodnih tekmovanjih, med drugim v Požarevcu, Trstu, Kopru in Zagrebu. Kot solistka je sodelovala tudi s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija, Simfonični orkestrom SGBŠ Ljubljana in Godalnim orkestrom Celje. Foto: MMC RTV SLO/A. J.

Prispevek O. Budja

Den Blomstertid nu kommer

Ingela Hageman	Anna-Lena Johansson
Birgitta Wennerling	Gunilla Paetau Sjöberg
Sumiko Kiyohara	Joze Strazar Kiyohara
Ragnhild Mao	Niklas Rundquist

Konst och musik för själen i Gustaf Vasa Kyrka
curator Ingela Hageman
info: www.ingelart.nu/den_bloomstertid

Kyrkoherde Åke Nordström inviger utställningen
konsert av pianisten Ragnhild Mao
söndagen den 9 maj kl 16.00-18.00
utställningen pågår t.o.m. 18/7

Svenska kyrkan
GUSTAF VASA FÖRSAMLING

Hej på er!**Mars****2010**

Inte glömmer vi er inte, senast igår satt jag faktiskt ute i det fina vädret och tänkte på just dig. Jag tänkte på vad du har för egenskaper som jag har haft nytta av i mitt liv. Det jag kom fram till var ditt glada bemötande av människor i större sammanhang typ "veselica" och när du har varit konferencier. Eller att bemöta en individ. Du har en förmåga att få en att känna sig betydelsefull. Detta har jag haft med mig i mitt yrkesliv som lärare. Alla har vi någon eller några vi tycker har ett beteende som stämmer överens med ens värdegrund.

Förra veckan hade jag föräldramöte och att bemöta en stor skara vuxna människor kräver sitt mod. Man måste vara glad, trevlig och intressant att lyssna på. Helt enkelt ha något i

sig som fångar någons intresse. Det tycker jag att jag för det mesta också lyckas med. När jag var barn och du stod och pratade inför många människor utan att visa nervositet kommer jag ihåg att jag tyckte att du var så modig. Du fick alla att lyssna på dig. Du log och var intressant. Jag kom fram till att du faktiskt redan som barn måste ha inspirerat mig hur jag ska förhålla mig till ett större sammanhang som kräver både närvaro och skärpa. En av bilderna är tagen i Branäs v8 när vi var på skidsemester med Roba, Lotta och barnen, andra bilder är från ett senare tillfälle.

kram/Leonida

PS Jag har tagit mig friheten att publicera ditt brev här, Leonida. Det kändes gott att få läsa om vad du tycker om mig. Inte ofta man får en så spontan omdöme från någon som man tycker om. Tackar. Vi borde oftare berätta för våra nära och kära vad vi tycker och tänker om dem, eller hur.

Gustika

Jag skriver om mig själv I

I oktober fyller jag 50 år. Vad har jag gjort alla dessa år?

Jag föddes i en stad, Celje, som ligger i Slovenien och bodde 18 år hos mina föräldrar. Min mamma jobbade på ett dagis och min pappa var polis. Min store bror Damjan borde vara 7 år äldre, men dog som 3-åring. Hans hjärta var för svagt. Likaväl, i min barndom var han alltid en del av familjen, en del av våra ritualer. Det har tagit mig många år att fatta hur ont det gör när föräldrar förlorar sitt barn.

Vad var bäst när jag var barn? Det var roligt att gå på dagis och börja i skolan och leka, skriva, räkna och prata med många andra barn. Jag har en kompis kvar, som jag gick på samma dagis. Vi träffas varje år och ofta pratar vi om hur vi lekte som små barn. Det var också kanon att fiska med min "italienska" morbror. Jag tänker på honom när jag själv fiskar, hur nöjd han var när jag fångade min första stora fisk. Mammans små kakor, med valnötter, var också goda. Och när jag nu är i skogen och det är lugnt så kommer jag ihåg min pappa, hur vi plockade svamp och tittade på vilda djur.

Jag var duktig i skolan, mycket bra i matematik och fysik men inte så bra på engelska och tyska. Jag gillade musik och spelade flöjta. Jag tränade judo och spelade mycket fotboll. Ibland var det inte lätt att diskutera med mina föräldrar, våra åsikter om nästan allt, inkluderat politik, livet, konst, osv., har alltid varit mycket anorlunda. Min första stora kärlek

var Alenka. Hon är nu läkare och bor kvar i Celje. När jag var tonåring drömde jag mycket om att flytta från min stad och mitt land. Mina

föräldrar tyckte inte om det och heller inte Alenka.

När jag var 18 år flyttade jag till universitetsstaden Ljubljana och pluggade biologi och kemi. Jag ville resa vidare, helst till Nord Europa. Nu kan jag inte förklara varför jag ville norrut, men jag började lära mig svenska och läste mycket om Sverige och Norden. Jag gillade Bergmans filmer och Olof Palmes utrikespolitik. När jag var 20 år fick jag ett resestipendium och var så en hel sommar i Storuman (Lappland) och läste om språk, litteratur, politik och konst.

av Jure Piskur (april 2010)

BREVET FRÅN REBECKA

Hej mormor! Förlåt att jag har vatt slarvig med att skriva till dig, men jag har haft väldigt mycket att göra. Jag skrev ett mejl till dig för ett tag sen, men det hade tydligen inte skickats sa mamma.och det va ju synd..för jag skrev ett långt brev som du hade vatt glad i.Jag saknar dig mormor min och jag hörde att gammel mormor har fyllt år, du får hälsa henne så gott från mig. Hur mår hon? Har du det bra där nere då? Och när kommer du hem? Du har vatt borta i evigheter. Det va synd att du missade min konfirmation,det hade bettyt

mycket för mig om du hade vatt där. Det gick bra i allafall, jag gjorde inte bort mig eller snubblade heller inte i kyrkan (tack och lov:)

Och tack så himla mycket för presenten..både från min födelsedag och konfirmationen. Jag blev jätte glad för pengarna och sminket. Jag hoppas att du har det bra där nere och att du kommer hem snart.älskar er... puss och kram..rebecka.

Foto: G15

Rebecka Solves familj efter konfirmationen 24 april 2010

LENKAS HÄLSNING

Rebecka,

Du kommer en natt ha en dröm,
där du går längst en
strand tillsammans med mig.
I sanden kommer bilder av ditt liv träda fram.
Du ska på varje bild se
att där finns två par fotspår i
sanden, ett par är dina egna och
det andra paret är mina.
När den sista bilden visat sig
kommer du att se tillbaka
på spåren, där du då upptäcker
att många gånger under
ditt liv, finns det endast ett par fotspår i sanden.

Du kommer att se
att det var under de mest ensamma
och svåra stunderna i ditt liv.

Detta kommer bekymra dig mycket
och din fråga till mig
kommer då att vara;
- Lenka, när jag döptes lovade du mig
att när jag en gång
bestämde mig för att gå min egen väg,
att du då skulle gå med mig hela vägen.
- Men jag ser
att under de svåraste tiderna i mitt liv finns
det bara ett fotspår.
- Jag förstår inte
varför du lämnade mig när jag behövde
dig som mest.

Då kommer jag att svara dig;
-Rebecka mitt älskade gudbarn,
jag älskar dig och skulle

aldrig lämna dig.

- Under tider av svårigheter
och prövningar där du bara
kan se ett par fotspår, då bar jag dig.

Jag vill avsluta med några ord
som kanske kan stärka
dig på din väg. Denna väg som jag vet ibland
kommer vara väldigt tung.

- Du är starkare än du tror,
varje utmaning i ditt liv
hjälper dig att växa.

Lenka

*Foto: Efter konfirmationen 17 april 2010: Annie Karlin
med kusinen Tanja Tuomainen*

Annie

Jag kan höra din röst, stiga som gnistor från en eld.
Bortsvept igen, svävande mellan dröm och verklighet.
Jag känner igen denna vilshenhet,
som finns där hos var och en.
Söker du efter trygghet, då hittar du den hos mig.

Annie, du bär på en dröm,
att kunna måla en bild av dig själv.
Fånga den som finns gömt i en djungel av ideal.
Stjärnorna lyser ikväll bortom dess ljus en evighet.
Hos oss finns också en rymd som är lika djup.

Vi kan gå sakta genom natten
och byta tankar om livets hemlighet.
Försöka att hitta fram,
till nåt som verkar riktigt och sant.
Om du frågar mig vad som är meningen,
har jag inget enkelt svar.
Men jag kan följa dig här
längs den stora vägen ett tag.

Annie, jag önskar dig all lycka som finns på denna jord.
Jag älskar dig och är så glad att jag av alla fick bli din Gudmor.
Hoppas jag har skött mina förpliktelser.

- Alla problem du stöter på stärker din kropp
och din själ.

Varje problem du ska övervinna
ökar din förståelse för livet.

När alla dina bekymmer väger tungt på dina axlar,
kom då ihåg att så länge jag kan och förmår,
finns och står jag vid din sida.

Rebecka, jag önskar dig all lycka
som finns på denna jord.

Jag älskar dig och är glad att jag är en av dina
Gudmodrar.

Du kommer (och gör det säkert redan) att
sväva
mellan dröm och verklighet, i den
förklädnad livet tvingat på.
Av hela mitt hjärta önskar jag, att du
ska finna din egen verklighet
och att du en gång kan säga "jag lever
mitt eget liv".

Svävande mellan dröm och verklighet,
vill jag tro att du ska hitta hem.

Lenka

Društvo
likovnih
umetnikov
Ljubljana

Komenskega 8, 1000 Ljubljana, tel.: +386 1 434 9465
e-naslov: info@dlul-drustvo.si, www.dlul-drustvo.si

Jože Stražar Kiyohara Pro hominibus et terra

Ob Poletni muzejski noči
vas Društvo likovnih umetnikov Ljubljana
vabi na otvoritev razstave na Vrt Komenskega 8,
ki bo v soboto, 19. junija 2010 ob 19. uri.
Razstava bo na ogled do 17. julija 2010.

Predsednik DLUL Jurij Dobrila

Izvedbo razstave sta omogočila
Ministrstvo za kulturo RS in
Mestna občina Ljubljana

Jože Stražar je ustvarjalec, ki že od leta 1965 živi in dela v Stockholmu, tokrat pa bo ponovno prisoten v slovenskem prostoru, kamor se rad vrača in razstavlja. Njegova tokratna razstava na vrtu DLUL je zato nova priložnost za vse, ki bi se radi podrobneje seznanili z njegovim umetniškim delom, njemu pa predstavlja možnost, da se predstavi novi slovenski publiki.

Stražar se ukvarja s kiparjenjem in slikanjem. Zanimajo ga različna področja; od ustvarjanja skulptur v glini in bronu do medaljerstva. Svoje delo pa poskuša širiti tudi na področje prostorskih postavitvev. Tu njegovi posamezni kiparski kosi pridobijo nov pomen in kontekst, vzpostavljajo nove zgodbe in omogočajo nov, drugačen pogled na avtorjevo delo. V okviru tega mu predstavlja še prav poseben izziv delo, ki se kakorkoli povezuje z naravo. Iz nje Stražar izhaja in v njo se s svojimi deli vrača. Pregled njegovih dosedanjih del kaže, da avtorja narava navdihuje v formalnem in simbolnem smislu, zato si je tudi za vrt zamislil postavitev, ki temelji na njegovih siceršnjih izhodiščih. Zanima ga iskanje preproste forme in vključevanje le te v prostor. Njegovi kipi zato težijo k oblikovni čistosti in minimalizmu. Pri tem pa avtor skuša vendarle ohraniti svojo nagnjenost h kombiniranju različnih materialov.

Postavitev na vrtu je poimenoval »Pro hominibus et terra«. Zamislil pa si jo je kot labirint iz trave, iz katerega rastejo tri vertikalne in sloke skulpture, ki so kombinacija železa, lesa in bronu. Gre pravzaprav za stebre z bronastimi figuricami, ki ponazarjajo vzkaljena semena, saj avtorja še posebej zanima svet rastlin. Da bi skulpturo naredil bolj »živo« in še bolj povezano z naravo pa je v labirint vključil tudi različna semena iz »dežel vzhajajočega sonca«, po katerih je sam potoval in od tam tudi prinesel vsa ta semena. Tako bodo naravna semena, shranjena sicer v plastičnih ovitkih, prepuščena naravnim procesom na vrtu.

Avtor se v svojem delu med drugim občasno navezuje tudi na preteklost in na različne kulture. V postavitvi na vrtu tako izhaja tudi iz grške mitologije in iz tradicije »dežel vzhajajočega sonca«. S tem skuša na vrtu, sredi Ljubljane preplesti raznolikosti našega sveta v enoten, homogen in univerzalen kiparski jezik. Postavitev je zasnovana z namenom, da jo gledalec obhodi in si jo ogleda z vseh strani, ter da se morda tudi »izgubi« v njenih mnogoterih obrazih in pomenih. Da se k njej morda tudi večkrat vrne. Postavitev se bo namreč spreminjala glede na procesualne zakonitosti narave, poletni čas pa bo celoti zagotovo vsakič znova dodajal še posebno slikovitost.

BARBARA STERLE VURNIK

Šest let, odkar je Slovenija v družbi evropskih zvezd

1. maja mineva šest let od največje širitve Evropske unije. Na današnji dan leta 2004 se je EU namreč iz tedanjih 15 članic razširila na 25, v povezavo pa je tedaj vstopila tudi Slovenija. Slovenija je pristopna pogajanja z Unijo začela februarja 1998, zaključila pa jih je s podpisom pristopne pogodbe 16. aprila 2003. Pred omenjenim podpisom so marca 2003 Slovenci na referendumu izrazili plebiscitarno - skoraj 90-odstotno - podporo članstvu Slovenije v povezavi, tako da je januarja 2004 zeleno luč za vstop brez glasu proti prižgal še DZ.

Sledili evro, schengen in predsedovanje Na ta način je bila odprta pot za izpolnitev enega osrednjih ciljev, ki si jih je država zastavila ob osamosvojitvi leta 1991 - da Slovenci prihodnost gradimo v družbi demokratičnih evropskih držav. Sledilo je še več slovenskih "evropskih dosežkov". 1. januarja 2007 smo kot prvi, ki smo v Unijo vstopili maja 2004, uvedli evro; konec tega leta smo postali del schengenskega območja brez nadzora na notranjih mejah, v prvi polovici leta 2008 pa smo kot prvi "novinci" predsedovali povezavi.

Zadnja širitev Unije 2007 Spomnimo še, da se je EU po letu 2004 širila še enkrat, in sicer leta 2007, ko sta se petindvajseterici pridružili Bolgarija in Romunija. Na članstvo pa še vedno čakajo države Zahodnega Balkana.

M. N. 1. maj 2010, Ljubljana/Bruselj - MMC RTV SLO/STA

20 let DEMOSove vladavine: Stična/Ivančna Gorica -

"Kidrič je bil moj predhodnik, jaz pa nisem njegov naslednik",

foto: Blaž Samec/DELO

Pahor in Janša na seji ob dvajseti obletnici prve slovenske demokratične vlade, foto: Blaž Samec/DELO

Stična/Ivančna Gorica - "*Kidrič je bil moj predhodnik, jaz pa nisem njegov naslednik*", je na slavnostni seji Demosove vlade dejal njen predsednik **Lojze Peterle**. Nekdanji obrambni minister in predsednik SDS **Janez Janša** pa je opozoril, da je ob razklanosti javnosti glede arbitražnega sporazuma v vrednostnem središču ogrožena vrednota enotnosti, ki jo je vzpostavil Demos.

Peterle je prebral skupno izjavo prve demokratično izvoljene slovenske vlade. Med drugim je izpostavil, da je Demos "*hotel postaviti v sredo človeka s polnim spoštovanjem njegovega dostojanstva, izvesti demokratične reforme, uveljaviti vladavino prava, prispevati k spravi in pomagati slovenskemu gospodarstvu k novi rasti*". Osamosvojitve in prelom z nedemokratičnim režimom je po njegovih besedah Sloveniji omogočila umestitev na politični zemljevid sveta. Peterle je poudaril, da prva demokratična vlada odklanja razlage in dejanja, ki skušajo pripisovati neresnično vlogo pri demokratizaciji in osamosvajanju nosilcem nedemokratičnega režima. Slovenija je dosegla suvereno državnost, mednarodno uveljavitev in nov gospodarski razvoj, ker se je odločila za prelom s starim redom, je dejal.

O času, ko se ljudje še niso potegovali za ministrske stolčke Član predsedstva Demosove vlade **Ivan Oman** se je ob tej priložnosti zahvalil vsem, ki so sprejeli vabilo v Demosovo vlado, saj je bil to "*čas, ko se ljudje še niso potegovali za ministrske položaje*". Uspeh Demosa na volitvah pred 20 leti je po njegovem mnenju uspeh vseh Slovencev, saj so zaupali ljudem, ki so znali brati znamenja časa. Oman je v svojem nagovoru med drugim spomnil na enotnost, ki so jo ljudje pokazali v času odločanja za slovensko državnost. Danes pa je po njegovih besedah veliko govora o razklanosti naroda. "*Bog ne daj, da bi bilo še kdaj tako, da bi bilo treba biti tako enoten, kot smo bili leta '91,*" je poudaril. Kot silno pomembno vrednoto pa je izpostavil narodovo sožitje v spoštovanju.

Nekdanji pravosodni minister **Rajko Pirnat** je opozoril na razklanost slovenske javnosti in politike pri bistvenih vprašanjih. V tem kontekstu je omenil razklanost javnosti glede arbitražnega sporazuma o meji s Hrvaško. Pritrdil mu je Janša. Kot je dejal, je Slovenija prvič v situaciji, ki se ljudi poziva na referendum o izjemno pomembni stvari, politika pa ni enotna. Pred vstopom v EU in Nato je bila politika enotna, danes pa je vrednota enotnosti, ki jo je vzpostavil Demos, "*v vrednostnem središču ogrožena*".

O Demosovi vladi pa je Janša povedal, da ne le, da je bila najbolj uspešna doslej, brez nje tudi nobene naslednje ne bi bilo. Ob tem se je dotaknil tudi zapletov okoli obeležitve 20. obletnice demokratičnih sprememb, saj se je na državni ravni o slovesnosti začelo razmišljati šele, ko se je izvedelo, da se pripravlja današnja proslava. Državna slovesnost je sicer predvidena za 24. maj.

Nekdanji notranji minister **Igor Bavčar** je izpostavil, da sta v Sloveniji danes dva pravna vatla, "enega za naše, drugega za njihove". "Kljub vsemu je treba verjeti v moč demokratičnih institucij države, ki morajo to karikaturu slovenskega makartizma enkrat za vselej pokopati," je poudaril.

Izpostavil je prispevek slovenskih policistov k slovenskih osamosvojitvi in ob tem kritično ocenil sedanjo policijo, ki po njegovo "doživlja proces politizacije". "Danes so v takih ali drugačnih policijskih postopkih vsi člani tedanje vlade. Pod vladavino te policijske ministrice se ne sprašujemo več, komu se prisuškuje, ampak komu se ne. Danes kazenske ovadbe pišejo tisti, ki se proglašajo za botre sedanje politične koalicije," je dejal Bavčar in izpostavil ljubljanskega župana **Zorana Jankovića**.

Mimo arbitražnega sporazma ni šlo Premier **Borut Pahor** je izrazil prepričanje, da arbitražni sporazum "na zmagovit način" zaključuje cikel 20 let graditve slovenske državnosti. "Jaz tudi ne bi vztrajal pri neki rešitvi, če ne bi ocenil, da je tako zelo dobra za Slovenijo," je dejal in pojasnil, da bi se v tem primeru odločil še za 20 let čakanja. "Ampak ko sem ugotovil, da imam pravzaprav v rokah en dragocen trenutek zgodovine, ko lahko nekaj povlečemo v korist naše državnosti, sem se tako odločil, z mano vlada, večina v državnem zboru, in sedaj bodo odločili še ljudje," je še povedal.

Lojze Peterle je izrazil obžalovanje, da nas je slovensko politično vodstvo pripeljalo v takšno situacijo,

"Na Hrvaškem so to sprejemali z dvema tretjinama, pri nas z navadno večino," je izpostavil. Menil pa je, da je ljudstvo glede vprašanja, ali podpreti ali zavrniti arbitražni sporazum, negotovo tudi zato, ker aktualni premier Borut Pahor in njegov predhodnik Janez Janša "razlagata isti dogovor povsem različno".

Član takratne Demosove vlade in

profesor na pravni fakulteti v Ljubljani Rajko Pirnat opozarja, da se trenutno odločamo med dvema slabima izbirama. Kljub temu napoveduje svojo podporo arbitražnemu sporazumu. "Kot pravnik moram zaupati pravu, torej zaupati temu, da bomo prepričali arbitražno sodišče, da imamo prav," je dejal in dodal, da bo zato podprl arbitražni sporazum, kljub temu da ni najboljše izbira.

O podpori arbitražnemu sporazumu je spregovoril tudi evropski poslanec in član LDS **Jelko Kacin**, ki meni, da se moramo odločiti, ali gremo naprej ali nazaj. "Jaz bi izkoristil vsako priložnost, da gremo naprej," je povedal.

Nekdanji član predsedstva RS in predsednik Slovenske kmečke zveze Ivan Oman pa je izpostavil dejstvo, da so na hrvaški strani takoj ratificirali arbitražni sporazum. "Pri nas pa vlada to prenaša na prebivalstvo, na ljudstvo, na državljane, ki pa sploh nimajo pravnega znanja in ne vedo, kaj kakšna dikcija pomeni," je menil Oman.

Armand Krajnc blev Mästarnas mästare 2010

Boxaren Armand Krajnc vann "Mästarnas mästare"- och han tävlade hela tiden för att vinna. Tilläggas bör att han genom sina föräldrar härstammar från SLOVENIEN och att han föddes i Landskrona.

Armand Krajnc blev Mästarnas mästare 2010.

- Min sambo sa till mig" åk ner för att vinna och se det inte som någon semester". Och jag gjorde som hon sa, säger Armand.

Armand Krajnc slog ut brottaren Tomas Johansson i finalen och vann "Mästarnas mästare". Han berättar

att han förväntat sig att hamna bland de tre bästa.

- Men det kändes så klart jättebra att vinna. Min sambo sa att jag skulle åka ner för att vinna och inte se det som en semester. Och jag gjorde som hon sa, säger Armand som dock hade väntat sig en annan finalmotståndare.

- Jag trodde att jag skulle stå mot Louise, men Johansson är också bra och stark. Jag hade aldrig träffat honom innan programmet, men han är jättetrevlig. Jag funderar på att bjuda ner honom hit till Ystad någon gång, säger han.

"Mästarnas mästare" har varit en stor tittarsuccé och Armand berättar att många människor kommit fram på stan för att prata.

- Det är verkligen en bredd i publiken, i dag var det en 85-årig dam på ICA som kom fram och ville prata och tidigare har små fyraåringar känt igen mig. Det är ett bra program, och jag hoppas det blir fler omgångar. Jag skulle till exempel vilja se Björn Borg tävla, säger han.

Armand Krajnc: The lion is back

Starkast. Smartast. Gladast. Ystadsbon Armand Krajnc kan kalla sig många saker efter att ha vunnit Mästarnas mästare. Han var bäst både i vissa kraftprov och i kinaschack. Bild: Sprisse Nilsson Publicerad:

31 mars 2010, YSTAD

Elva mästare var samlade från början. Bara en kunde vinna. Bara en kunde bli Mästarnas mästare. Det blev boxaren Armand Krajnc från Ystad. "The lion is back", vrålar Krajnc när YA-sporten segerintervjuar honom.

Fakta - Armand Krajnc

Ålder: 36.

Bor: Ystad.

Familj: Sambon Maria och barnen Maja, 8 år, Melvin, 5 år, Levi, 1,5 år.

Klubb: Driver Ystads sportklubb sedan tre år tillbaka.

Smeknamn: Kallades som boxare för The Lion.

Meriter: Blev professionell boxare 1996. Höjdpunkten i boxarkarriären kom 1999 då han vann WBO-titeln och blev världsmästare i mellanvikt. Han behöll titeln till år 2002 och försvarade den tre gånger, bland annat genom att besegra en annan svensk, Paolo Roberto.

Aktuell: Vann SVT:s prestigefyllda tävling Mästarnas mästare.

Fakta: Alla deltagare i Mästarnas mästare – tv-programmet där svenska idrottsstjärnor tävlar mot varandra i olika grenar.

Armand Krajnc – boxning

Tomas Johansson – brottning

Louise Karlsson – simning

Tomas Brolin – fotboll

Patrik Sjöberg – höjdhopp

Stefan Holm – höjdhopp

Ulrika Knape – simhopp

Agneta Andersson – kanot

Tomas Gustafson – skridsko

Catrin Nilsmark – golf

Åsa Sandell – boxning

SVT:s programserie Mästarnas mästare må vara en lek. Men det är en lek där alla brukar allvar, en lek som alla deltagare vill vinna. Det är en lek som är fysiskt krävande och mentalt påfrestande, en lek där prestigen fullkomligt flödar och där varje deltagare, på olika sätt, ger sitt yttersta för att roffa åt sig vinnarbytet. Finaldeltagarna Tomas Johansson och Louise Karlsson nådde inte ända fram. Det krävdes ett hungrigt lejon för att göra det.

- Jag behöver utmaningar. Jag gillar alla former av utmaningar. Ett lejon kan inte bara sova. Jag måste jaga, säger Armand Krajnc med en blick som liksom bekräftar det han nyss sagt. I ungefär fyra veckor kämpade Krajnc mot de andra mästarna på Malta, där programmet spelades in. Grenarna de tävlade i handlade om allt ifrån boule till hinderbanor med elstötår. Krajnc berättar att den roligaste grenen var kinaschack, där han till

mångas förvåning var bäst av alla.

- Jag sa till Tomas Brolin efteråt att det sitter här och pekade på mitt huvud. Inte här sa jag och pekade på biceps. Det handlar inte om muskler, man måste ha huvud, säger Krajnc och skrattar högt.
- Det var som någon sa till mig en gång att "Armand, när du blir fokuserad så har jag aldrig sett något liknande". Och så är det. Det är bara vinna som gäller för mig när jag blir fokuserad. Ingen trodde att jag skulle vinna i kinaschack. Programserien spelades in i somras, men segerruset har inte lämnat Krajnc. Hela hans framtoning berättar att titeln Mästarnas mästare betyder mycket för honom. Han styrker det med ord också. Men skiljelinjen mellan lycka och bedrövelse är inte sällan skör. Det visades inte minst i finalen när Krajnc höll på att förlora fattningen när han skulle bygga ett torn av stenar. Förra säsongen fick denna tävlingsdel längdhopperskan Erica Johansson att gråta av frustration.

- Jag såg det och förstod inte hur man kunde gråta för en sådan sak, men efteråt förstår jag Erica. Det var det mest frustrerande jag varit med om. Man byggde upp och sedan rasade det. Jag höll på att spricka av ilska. Jag ville bara kasta stenarna åt pipan. Jag var nära att flippa ur, nära en blackout, säger Krajnc och pratar plötsligt snabbare än vanligt. Han tar ett djupt andetag och fortsätter:

- Det krävdes oerhört mycket tålmod och uthållighet. Men det finns en gräns även för oss professionella boxare och idrottsmän.

Vid tre tillfällen under programserien hamnade Krajnc i den så kallade nattduellen, där två personer tävlar om att fånga ett nedfallande svärd. Den som inte fångar svärdet åker ur tävlingen. Krajnc vann samtliga tre gånger. Den sista gången gjorde han det mot höjdhopparen Patrik Sjöberg i en duell som föregicks av ett så kallat psykkrig, som inte visades i tv.

- Sjöberg sa till mig att "du vet att det här inte är boxning va? Det här är min gren. Jag kommer vinna. Här har vi inte boxhandskar på oss", berättar Krajnc som fick extra tändvätska av orden.

- Han gjorde fel där. Jag är boxare och älskar att munhuggas. Jag blev bara vassare. Jag sa till honom att "Det här är ingen finputsad friidrottsbana. Det är gyttjigt här. Det är lejonets kula inne i grottan och det här kommer sluta illa för dig. Din längd spelar ingen roll. Jag är så snabb", säger Krajnc och ler åt minnet.

Före mötet stod både Sjöberg och Krajnc på två segrar i nattduellen. Efteråt fick Sjöberg åka hem.
- Vilket slag jag slog. Det är ju ett slag när man plockar svärdet. Hade jag gjort så i en boxningsmatch så, ja vilken knockout det hade blivit. Jag ville visa att lejonet ännu har kvar hungern. Jag är svärdkungen. Ingen annan har vunnit nattduellen tre gånger.

Tidigare i tävlingen fick Krajnc viss kritik när han valde ut simhopperskan Ulrika Knape till nattduellen. Vissa menade att det var ett fejt val. För Krajnc var det ett taktiskt steg mot slutsegern. Även den duellen föregicks av ett psykkrig.

- Hon frågade varför jag valde henne. Jag sa till henne att "Jag vill vinna. Jag är här för att vinna, inte för att bli kompis". Och redan där hade jag fått ett övertag. Den viljan att vinna fanns inte bara hos Krajnc. Han berättar till exempel att Tomas Brolin var lurig och oberäknelig inför tävlingarna, att Stefan Holm förberedde sig minutiöst inför varje moment och att Patrik Sjöberg lade sin energi på att försöka snacka ner sina motståndare.
- Alla är tävlingsmänniskor och förändrades automatiskt när det var dags för tävling.

Även mellan tävlingarna var deltagarna olika. Vissa var mest för sig själva, andra sökte social gemenskap. Och trots att de levde så nära inpå varandra under relativt lång tid uppstod inga nämnvärda konflikter, enligt Krajnc. Å andra sidan kan han ha missat dem, eftersom han ofta gick sin egen väg.
- Jag har familj och tre barn och efter två veckor blev det lite jobbigt att vara iväg från dem. Jag var ofta för mig själv och tränade på dagarna. Jag laddade och fokuserade på tävlingarna. Det var lite som när jag tog VM-bältet i boxning. Jag gick in i mig själv. Och precis som när han, under smeknamnet The Lion, boxade hem VM-titeln 1999 nådde han ända fram med sin satsning den här gången. Den sista rondens avgjordes mot brottaren Tomas Johansson, som Krajnc för övrigt utmålar som sin bästa vän under veckorna på Malta. Tävlingen gick ut på att lyfta upp och så länge som möjligt hålla kvar en sorts skottkärra med vikter.
- Det började bränna i axlarna och kändes som nålar, men jag försökte tänka att "kom igen, nu kör vi, här ska jag stå och hålla bara", säger Krajnc.

Tomas Johansson tänkte säkerligen något liknande. Men efter den sista vilje- och styrkekampen var det inte han, utan Armand Krajnc, som stod som segrare.
- Helt fantastiskt. Det var det jag kom dit för.

Hur har det varit att hålla detta hemligt så länge?

- Folk har frågat och jag har sagt att jag tror det är nästa tisdag jag åker ur. Och sedan har någon kommit tillbaka och sagt att jag inte alls åkte ur. Då har jag sagt att "nej, men nästa tisdag måste det vara". Det har varit skoj.

Ulf Gummesson ulf.gummesson@ystadsallehanda.se

Så här såg prispallen ut i Mästarnas mästare. Armand Krajnc vann. Han flankeras här av tvåan Tomas Johansson och trean Louise Karlsson. Bild: niclas sköld

Referendum o sporazumu o arbitraži je bil tudi ta teden predmet več pogovorov. Na ponedeljkovi seji državnega zbora je predsednik vlade odgovarjal na vprašanja poslancev. Zvonka Černača iz SDS-a je zanimalo, kdaj in kje se je premier s predsednico hrvaške vlade Jadranko Kosorjevo dogovoril o teritorialnim stiku Slovenije z odprtim morjem - kar slednja vztrajno zanika - in ali bo arbitražno sodišče o stiku z odprtim morjem res odločalo naknadno. Kot zagotovilo je Pahor navedel neformalni dogovor s Kosorjevo v Trakoščanu, po katerem sta se strani vrnili za pogajalsko mizo, predmet pogajanj pa je bil drugi Rehnov predlog. Poslanca iz SLS-a Jakoba Presečnika pa je zanimala podlaga Pahorjevih trditev, da se lahko Slovenija ob morebitni zavrnitvi arbitražnega sporazuma znajde v mednarodni izolaciji.

Vlada je bila ta teden deležna kritik, da na svojih spletnih straneh oglašuje za arbitražni sporazum. Nekaj strank jo je prijavilo na inšpektorat za notranje zadeve, na državnem tožilstvu je ovaden predsednik Borut Pahor. Državna volilna komisija je ocenila, da bo za izvedbo referenduma potrebovala dobre štiri milijone. Denar bo zagotovljen s prerazporeditvijo sredstev iz proračuna.

Študentje in dijaki so poškodovali poslopje državnega zbora. Ob demonstracijah proti predlogu zakona o malem delu, na katerih se je v sredo, 19. maja, zbralo 15 tisoč protestnikov, so posamezniki v poslopje metali jajca in kamenje. Poškodovali so več stekel, fasado in kipe na pročelju. Samo na steklih je škoda za 27 tisoč evrov. Obsodbe izgrediv prihajajo z vseh strani, organizatorji so se od dogajanja ogradili.

Poslanci so v četrtek obravnavali štiri zakone, ki so namenjeni oživitvi gospodarstva in predvidevajo novo jamstveno shemo za kreditiranje naložb in nove davčne olajšave. Država je SOD-u dala poroštvo v višini 300 milijonov evrov. Poslanci so potrdili zakon o šolski prehrani. Dijaška malica bo subvencionirana dvotretjinsko.

Državni statistični urad je sporočil, da je bila marca povprečna neto plača dobrih 967 evrov, kar je štiri odstotke več kot februarja. Število brezposelnih pa se je aprila znižalo za 900 na okoli 98.900, kar je 10,6 odstotka.

V Stični so se 16. maja spomnili 20. obletnice tako imenovane Peterletove vlade in Manevske strukture narodne zaščite. Demokratičnih sprememb, ki smo jih doživljali pred dvajsetimi leti, ne bi bilo, če ne bi bilo pogumnih ljudi, ki so nase prevzeli veliko odgovornost za uresničenje stoletnih hrepenenj naših prednikov. V tej luči je bilo nadvse pomembno, da je Slovenija poleg prve demokratične vlade in njenega programa dobila tudi svoje orožje. (Samostojna in demokratična Slovenija je bil temeljni motiv akterjev pri vzpostavitvi Manevske strukture narodne zaščite. Manevska struktura je neločljivo povezana z demokratičnimi spremembami in političnim programom Demosa za samostojno Slovenijo.) To se je izkazalo takoj po izvolitvi prve demokratične slovenske vlade, ki jo je vodil Lojze Peterle.

Slovenska vojska je 15. maja obeležila devetnajst let, odkar so v takratni Teritorialni obrambi obvezno služenje vojaškega roka začeli prvi slovenski naborniki. Osrednja slovesnost je bila v Celju. Slovesnost so v neposrednem prenosu prvič lahko spremljali tudi vojaki v Afganistanu, Bosni in Hercegovini, na Kosovu, v Libanonu in v Makedoniji. Dan vojske pa je obeležilo tudi osebje vojaškega vikariata. Osrednjo sveto mašo ob tem dnevu je v kapeli Kadetnice v Mariboru daroval vojaški vikar dr. Jože Plut.

Kultura *Pri Celjski Mohorjevi družbi so izdali delo več avtorjev, posvečeno 70-letnici vsestranskega glasbenika Jožeta Trošta, delo misijonarja Pedra Opeke Izključenost in solidarnost ter knjižnico misli sv. Vincencija Pavelskega.

***18. maj je bil mednarodni dan muzejev.** V Sloveniji se je praznovanju pridružilo približno 50 muzejev in galerij, ki so vrata za obiskovalce odprli brezplačno. V sklopu tega so v Narodnem muzeju Slovenije v Ljubljani odprli razstavo z naslovom Izbrani in odlikovani. Ogledati si je mogoče odlikovanja Vatikana in cerkvenih viteških redov. (((Na razstavi si je mogoče ogledati različne uniforme viteških redov, meče, fotografije odlikovanih, odlikovanja, priznanja in diplome, skupaj več kot 100 eksponatov iz slovenskih, pa tudi mednarodnih zasebnih zbirk. Ena izmed takih je zbirka odlikovanj iz zapuščine pred kratkim preminulega prvega veleposlanika Republike Slovenije v Vatikanu, dr. Štefana Faleža.

***Valvasorjeva priznanja** za izjemne prispevke v muzejski dejavnosti so prejeli: Janez Balažič za občasno razstavo Umetnine iz Prekmurja, od romanike do modernizma, Irena Žmuc za občasno razstavo Napoleon rezhe Ilirija vstan! in Jože Podpečnik za občasno razstavo Pod Napoleonovim orlom, 200 let ustanovitve Ilirskih provinc.

***V Mestnem muzeju Ljubljana** so odprli razstavo Emona: Mit in resničnost, ki obiskovalcem približa vsakdan v rimski Emoni, zgodovinske prelomnice v življenju tega mesta in mitično izročilo njegovega nastanka.

***Knjiga na vlaku** je naslov novega projekta Slovenskih železnic ter ljubljanske občine in mestne knjižnice. Na nekaterih vlakih višjega ranga bodo za izposajo na voljo knjige vseh vrst.

***Kobilarna Lipica** praznuje 430. obletnico. Slavnostna akademija, na kateri sta prvič nastopila črni in beli lipicanec v paru iz tamkajšnje jahalne šole, je bila v sredo, 19. maja.

Onkološki inštitut je prejel akreditacijo za izvajanje izolirane ekstremitetne perfuzije pri zdravljenju raka. Po besedah Marka Hočevarja bi v Sloveniji s to metodo lahko pomagali 30 bolnikom z rakom na leto.

Lekarniška zbornica Slovenije in lekarniški farmacevti so tokratni teden zdravja v lekarnah osredotočili na spodbujanje k zdravemu načinu prehranjevanja in rednemu gibanju ter s tem k zmanjšanju prekomerne telesne teže.

Šport *Zadnji krog 1. slovenske nogometne lige je prinesel še zadnje odločitve. Tako sta si mesti v evropski ligi ob drugouvrščenem Mariboru priigrali še tretja Hit Gorica in četrta Olimpija. . Ptujčani so se s porazom poslovili od prve lige, medtem ko bo Interblock kot predzadnji igral dodatne kvalifikacije za obstanek z drugouvrščenim iz druge lige, Triglavom Gorenjsko. Državna nogometna reprezentanca pa je 18. maja v Mariboru opravila prvi trening v sklopu priprav na svetovno prvenstvo.

***Rokometaši Celja Pivovarne Laško** so že 17. osvojili naslov državnih prvakov. V predzadnjem krogu MIK 1. lige so v gosteh premagali Jeruzalem Ormož.

***Košarkarice HiT** Kranjske Gore so drugič v zgodovini postale državne prvakinje. V odločilni peti tekmi v Celju so premagale Merkur.

***Sonja Roman** je na atletskem mitingu v Daeguju, kjer bo prihodnje leto svetovno prvenstvo, na 1.500 m osvojila 4. mesto.

***Veslaška zveza Slovenije** je Iztoku Čopu dala dovoljenje, da prihodnji konec tedna na Bledu lahko nastopi skupaj z Olafom Tuftejem v dvojnem dvojcu za Norveško.

Vir: Radio OGNJIŠČE, 21. 05. 2010

VADSTENA 2010

Po pogovoru z Darinko Berginc, ki je letos potovala v Vadsteno z avtobusom, ki ga je organiziralo slovensko društvo Planika iz mesta Malmö, smo izvedeli za nekaj podrobnosti iz **binkoštnega srečanja**

2010. Darinka ne more prehvaliti, kako lepo je bilo letos v Vadstenu. Celo tako lušno in lepo, kot se že dolgo, dolgo ni imela. Bilo je sicer bolj malo ljudi, nekaj več kot sto po njenih izračunih, vendar zato bolj lušno in prijetno. Predvsem je pohvalila vso organizacijo, izpostavila je g. **Zvoneta**, kakor tudi g. **Dorija** iz Berlina, pa muzikante – narodnozabavni orkester **Javor**, ki so se res potrudili, da so ljudi v zabavnem delu programa spravili na oder plesat. Skratka - zelo lepo, lušno, prijetno pa še krasno vreme. Tudi častne sestre - nune so plesale. Darinka je dobila pohvale za svojo sliko, ki jo je narisala in poklonila. Pa še eno sliko, ki jo je darovala za glaven dobiček pri srečolovu.. Skratka, vesela novica iz Vadstene. Več o tem **binkoštnem srečanju** bomo poročali v naslednji številki GLASILA.

Prispevek je poslala Olga Budja

Uskladitev pokojnin za 1,7% oziroma 1,1% od 1. 1. 2010

najnižja pokojninska osnova	544,61 €
osnova za odmero dodatnih pravic	407,65 €
1/2 najnižje pokojninske osnove	272,31 €
najnižja pokojnina po 56. členu	190,61 €
mejni znesek	444,40 €
najvišja pokojninska osnova	2.178,44 €
kmečka borčevska pokojnina (431. člen)	462,93 €
kmečka pokojnina po SZK	231,47 €
državna pokojnina	181,36 €
dodatek za pomoč in postrežbo	
za najtežje prizadete upravičence	407,65 €
višji	285,36 €
nižji	142,68 €
limit za del vdovske pokojnine	87,31 € in 1.731,86 €
Uskladitev pokojnin v letu 2010	1,7% oziroma 1,1%
Uskladitve transferjev v letu 2010	

Nedläggning av den svenska ambassaden i Slovenien

From: ann-sofie.dahl@foreign.ministry.se
Date: Wed, 19 May 2010 15:12:24 +0200

För Leonida Kembro Vi har emottagit Ert mail daterat den 17 april 2010 där Ni skriver att Ni är emot nedläggningen av den svenska ambassaden i Ljubljana. Regeringen beslutade den 21 januari 2010 att stänga sex ambassader, däribland Ljubljana. Efter att dessa förändringar av utlandsorganisationen har genomförts kommer Sverige att under perioden 1990-2010 ha öppnat 40

och stängt 54 utlandsmyndigheter.

Inom ramen för det nära samarbete som råder mellan EU:s medlemsstater finns det utrymme för att utveckla nya former för hur de bilaterala kontakterna ska upprätthållas i framtiden. Nedläggningarna i Europa är samtidigt ett led i den fortlöpande översynen av UD:s utlandsorganisation som görs för att anpassa denna till de begränsade resurser som föreligger.

Förändringar i utrikesrepresentationen är en naturlig process utifrån förändringar i omvärlden och ur ett budgetperspektiv. Vi kan därför förvänta oss att Sverige också fortsatt kommer att förändra sin närvaro utomlands.

Regeringen beslutade den 23 juli 2009 att tillsätta en statlig offentlig utredning (direktiv 2009:67) för att bland annat titta på hur vi kan åstadkomma en mer flexibel utrikesförvaltning. Förhoppningen är att utredarens förslag ska göra det lättare att anpassa svensk närvaro utomlands efter skiftande behov och efterfrågan. Beträffande viseringsverksamheten vid de myndigheter som nu stänger (inkl Ljubljana) kommer denna verksamhet att hanteras inom ramen för Schengensamarbetet.

Nedläggningen av ambassaden i Ljubljana ska vara genomförd den 30 juni 2010. Ett honorärt generalkonsulat kommer att öppna i Ljubljana. Ni har då möjlighet att vända er dit med eventuella frågor. Honorärkonsulatet kommer att ha ett nära samarbete med ambassaden i Wien. Den svenska ambassadören i Wien kommer att bli sidoackrediterad i Ljubljana och Bratislava. Ni kan således även vända er direkt till ambassaden i Wien på samma sätt som gjordes innan ambassaden i Ljubljana öppnade år 2000.

Med vänlig hälsning

Ann-Sofie Dahl

Kansliråd

Utrikesdepartementet

Planeringsstaben

103 33 Stockholm

Telefon: +46 8 405 30 28

Mobil: +46 7 37 56 55 69

E-post: ann-sofie.dahl@foreign.ministry.se

Stvarnost telesa

Z jasnim antropološkim pogledom Janeza Pavla II. se je v katoliški Cerkvi bolj utrdila zavest o pozitivnem pomenu in dostojanstvu človeškega telesa. Bila so namreč tudi obdobja, ko so pod vplivom gnostičnih naukov imeli telo za manj vredno in za greh. Toda Bog je mislil na telo, ko je ustvarjal prvega človeka kot moža in ženo, podobno kot živi v sebi svojo božjo naravo in svoje osebne odnose.

Ljudje tako živimo v telesu, ki je nekaj, kar je skupno in obenem najbolj osebno. Uresničimo se s samospoštovanjem in odgovornostjo do sebe, pa tudi z odprtostjo za podarjanje, srečanje in izmenjavo. Še več, telo je živo v božji moči, ki prežema našega duha in nas krepi za življenje ljubezni, da premaguje usodno razpoko, ki tragično visi nad človeštvom kot minevanje, smrt in razkroj. Telo, ki izstopi iz odnosov in podarjanja, je mrtvo, postane truplo. Nekateri želijo ostati v svoji samozadostnosti, ločujejo telo od sebe, se zapirajo in nočejo stopiti v napor podarjanja. Toda prav tu nam prihaja Bog naproti z vrtoglavim spustom svojega Sina, ki začne prebivati v človeškem telesu. Večna Beseda postane solidarna z vsem, kar je človeško, ter se izgubi in je spet najdena, da pripravi pobudo ljubezni in se moremo ljudje uresničiti po resnici, po kateri smo bili ustvarjeni.

Marko Rupnik govori o prevladi osebnega ljubezenskega počela. Bog se v svoji ljubezni ne zadovolji s truplom in smrtjo, hoče živega človeka in izpolnitev njegovega najglobljega hrepenenja. Zato se Kristus po smrti odpravi v kaos podzemlja, da bi mogel na veliko noč zaplesati s človeštvom, ki ga je tam čakalo. To je nov ženitovanjski odnos, s katerim nevesta Cerkev navdušeno sprejema ženina Kristusa, da bi jo popeljal na svatbo, polno uresničene ljubezni. Tu ni nič nestvarnega in neživljenjskega. Kristusovo telo se ni razgradilo v zemlji, Oče ga je obudil od mrtvih in ga postavil za izvir nove duhovne človeškosti. Ta se v moči Svetega Duha preliva v naše življenje, da morejo naša telesa umirati minljivosti in grehu ter se v ljubezni čim bolj poistovetiti s Kristusovim nestrohnjenim telesom. Evharistija je občutljivost za umrljivo telo in za stvarnost duhovnega telesa. Kar je prežeto z ljubeznijo, je iztrgano smrti.

Primož Krečič, Družina, 11.4.2010

Stanko Tkavc

In memoriam

Od družinskega prijatelja Tkavčevih v Åstorpu na jugoyahodu Švedske smo v uredništvo SG izvedeli, da je rojak Stanko Tkavc po praznovanju svojega 80.ega rojstnega dne naglo umrl v domačem kraju, kjer je zdaj tudi že pokopan.

Posnetek: Stanko Tkavc ob mednarodnem priznanju samostojnosti RS, Billesholm 1992

Le kdo ni poznal rojaka, spretnega na harmoniki, slovenskem ljudskem instrumentu, gospoda Stanka Tkavca na Švedskem? S soprogo Ano sta dolga desetletja živela v Åstorpu, dokler se pred kakšnimi desetimi leti nista vrnilo v domovino, oziroma na avstrijsko stran Štajerske. Rojaki, ki smo Stankota poznali, smo po tej družinski stalni izselitvi iz Švedske močno pogrešali njegovo dobro voljo in pripravljenost raztegniti harmoniko, kadar je le priložnost to dopuščala. In takšnih priložnosti nekoč, v pomladi slovenskih društev na Švedskem, ni manjkalo! Igral je tudi v glasbeni skupini Martina Pečovnika, ki je tudi že odšel v večnost. Ansambel Martina Pečovnika je nastopal na raznih prireditvah in srečanjih skupaj s Cirilom Sečnikom, ki se je v 80.ih letih vrnil v Slovenijo, z zdaj že pokojnim Martinom Pečovnikom in s pevko Cirilo Lazukič. Stanko Tkavc se je tudi velikokrat pridružil romarskemu potovanju Slovencev na Švedskem, ko smo v slovenskem društvu v Landskroni organizirali avtobus v Vadsteno. Tudi na teh potovanjih je zapustil neizbrisen vtis s svojo dobro voljo in zvenečo harmoniko.

Znanci in prijatelji izrekamo iskreno sožalje družini pokojnega Stanka Tkavca, soprogi Ani in otrokom z družinami ter vsem bližnjim. Naj mu bo zemljica lahka in Bog milostljiv!

Uredništvo Slovenskega GLASILA

Sin preprostih staršev iz manjše hribovske vasi pri Ljubljani je odšel študirat v Lund, nekega dne ugotovi, da je s cekini na tesnem. Dolgo premišljuje in nato pokliče domov:

Ata si moreš misliti, da se bo pri nas v šoli začel tečaj za pse, kjer jih bodo učili govoriti! Zajebavaš! Koliko pa to stane? se čudi ata.

Pošlji Rexa in 400 euro, pa ga prijavi, kuje sin vroče železo.

Pes in denar sta prispela in nekaj časa je bil sin preskrbljen. Čez nekaj časa se denarnica spet sprazni in sin spet pokliče očeta.

Rex, blebeta in melje, da se ga ne da ustaviti, << razloži očetu, >> ampak zamisli si, da se bo pri nas na faxu začel tečaj, kjer bodo pse učili brati!

Če ta pes že govori zakaj nebi še bral! je navdušen ata.

Odlično ata, pošlji 600 evrov in ga prijavi, mu zagotovi sin. Na koncu šolskega leta mlademu učenjaku ne preostane drugega, kot da odide domov. Kaj pa zdaj? Razmisli da bi bilo dobro zakriti dokaze in proda psa!

Doma ga ata takoj vpraša: Kje imaš pa psa?

Uh ata, zamisli si. Danes sva med zajtrkom brala časopis in mu rečem danes greva pa domov. On pa lepo zloži časopis in reče: Me pa res zanima, če me bo stari spet vzel sabo, ko bo šel v gozd skakat po Boštjančičevi Magdi..... Ata zardi in skoči sinu v besedo: Upam da si se ga znebil, hudiča gobezdavega!

Seveda, ata!

Slovenščina je zakon!

Äntligen har jag fått prova på olika slovenska dialekter:

Knjižno slovensko:

1. Danes sem si kavo preveč sladkala.

2. Zakaj me kličeš, ko se sprehajam s psom?

3. Si videl, kako se maček sprehaja po strehi?

4. Včeraj se je en starejši gospod vrgel s strehe.

*Po mariborsko:

1. Joj, kak s'n si toti kafe danes fejt pocukrala, čuj.

2. Kaj mi te težiš ko s'n glih s pesom vuni?

3.. Glej si ti totega mačka kak on po strehi hoi.

4. Čuj, včerej se je en stari s strehe dol fukno.

*Ljubljana - japijevski srednješolčki:

1. Dons sm si kofi čist ful pošugrala.

2. Kva me kolaš lih k doga wokam?

3. A si vidu keta kok po rufu klajmba?

4. Učer se je en oldi z rufa skenslu.

*Ljubljana - žabarsko:

1. Dons sm si kavico u ibr preveč cukrala.

2. Kva moriš k psa šetam?

3. A si vidu mačka kva ga pu strehi pleza, mudel, ne prbiji!

4. Učer se je en stari s strehe ruknu.

*Po koroško:

1. Matr sn s swadek kafe naredwa.

2. Ka težiš ko sn s paso zuna?

3. As vidu mačko gr u lufto?

4. Učera se je edn s strehe bk spraju.

*Po prekmursko:

1. Gnes san si kavo preveč pocukrala.

2. Zakoj me zovejš glij te gda psa šejtan?

3. Si vido kak se maček šejče gor po streje?
4. Včeraj se je en stare doj s streje vrgo.

***Po prleško:**

1. Gnes sen si kofe vūnta preveč počukrala.
2. Čūj, ka me zoveš, gli te kda pesa sprehojan?
3. Si vida mačoka, kak se po streji sprehoja?
4. Fčera se en stori s strehe fukna.

***Gorenjsko:**

1. Dons sm s'kofe čist preveč ucukrowa.
2. Zakuga me kličeš lih k psa sprehajam?
3. A s'vidu mačka k pu streh pleza.
4. Učer sej en ta star s strehe fuknu.

***Kraški prevod:**

1. Joj, ma kej je dns tu kafe t'ku sltku!
2. Kej me hnjav's lih ku sm wnh s p'sm!

3. Kej si vidu mačku, ku je šla nan đjro po strjhi?
4. Učjra j an n'wnč skwaču ss strj'he.

***Idrijsko:**

1. Dans sm si kafjee preveč cukrala.
2. Kwa me mona kličeš, ka hlih s kuzla špansirawa.
3. A s' widu, kak se enu mače huar pa striih sprehaje?
4. Učiri se je en stari s strihe ruknu.

*** »Knjižno« zasavsko:**

1. Pizda, kuk sm'm si dons kufea pucukrala.
2. Kuga me zaj'bavaš, ku s'm glih s p'sam uzuni?
3. As vidu, kaku en mačk pu streh špancira?
4. Mat kurba, učjiri sej en tast'r k'r s strehe fuknu!

Večkulturnost v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi

Primeri: ženin – nevesta

ženin – nevesta
 ženin – snaha
 ženin – noviča
 ženih – nevesta
 ženih – snaha
 ženak – nevesta
 ženitkovec – šroza
 špožo – špoža
 novič – noviča
 novič – novica
 novič – nevesta
 novic(o) – novica
 novic(o) – nevesta
 novic(o) – špoža
 novičer – novica
 muroz – muroza
 marožo – maroža
 marožo – nevesta
 mladoženja – snaha
 mladoženja – mlada
 mladoženec – snaha
 mladi – mlada
 mladič – mlada
 ljubi – nevesta

fant – nevesta

Primeri: zet – snaha

zet – snaha
 zet – ta mlada
 zet – nevesta
 zet – kunjada
 zet – od sina žena
 ta mladi – ta mlada
 ta mladi – nevesta
 ta mladi – snaha
 hčerin mož – sinova žena
 od hčere mož – od sina žena
 od hčere mož – od sina ženska
 švigarson – švigartohter
 švigarson – ta mlada
 švoger – ta mlada
 pristopnik – nevesta
 pristop(lj)avec – nevesta
 s(i)nah – snaha
 rejec – nevesta
 da junge – da junge
 novič – novi

Hajdi in Leonida

Slovensk historia eller Europas bäst bevarade hemlighet

Forts. av del 1 från www.slovenienhistoria.se som utgår från legenden om Kung Matjaž och handlar om Karantanien, dess statsskick, kultur och symboler samt kristianiseringen.

Sammanställt av Vesna Jakše

Redan på den hedniska tiden fanns det ett tempel på den idylliska ön i mitten av sjön Bled. På 700-talet byttes templet ut mot en liten träkyrka och på 900-talet ersattes det av en stenkyrka. Den andliga atmosfären upplevdes lika stort långt senare på 1800-talet då den störste slovenske poeten Francè Prešeren (se [del 5](#)) kallade Bleds omgivning för "paradisets avbild".

Det är möjligt att karantanerna på grund av kännedomen om kristendomen i stort hade övergett sina hedniska gudar innan dopet kom, men att kristendomen höll sig utanför deras vardagliga liv och kultur på grund av dess klassiska latinska karaktärsdrag. Kristendomen slog istället igenom med kraft efter att S:t Modestus och hans munkar genomförde kristianiseringen under Köttlachkulturen. Den forna folkliga traditionen kristianiserades så att symboler som livsträdet linden ersatte det kristna akantusbladet och den svarta pantern, en symbol för Kristus uppståndelse, blev Karantanienens statssymbol. Kristianiseringen gick så snabbt att karantanerna måste ha varit väl förtrodda med den kristna tron redan innan.

År 800 e.Kr. kröntes påven Leon III Karl den store, den mäktige frankiske konungen, till "Kejsaren av Rom". Det heliga romerska riket, som grundades 962 och upplöstes av Napoleon Bonaparte 1806, var en konfederation av kristna stater samlade under en imperialistisk krona. I denna konfederation var Slovenien (Karantanien) jämbördig med de andra staterna. Moderna bayerska, österrikiska, jugoslaviska och andra historiker beskriver karantanernas kristianisering som en total förlust av självständigheten. Bayerska historiker degraderar Karantanien till ett "bayersk gränsområde". I forna Jugoslavien beskrev akademikerna under Belgrads direktiv, att Karantanien under den tiden kom under ett "tusenårigt tyskt ok". Den tidiga självständigheten och nationella identiteten hos karantaner (slovenier) störde tydligen de stornationella pangermanska, panslavistiska och storromerska ideologiernas teorier, och gör det än idag.

År 843 delades det frankiska riket i tre delar mellan Karl den stores söner med konsekvensen att det en gång frankiska kungadömet nu tillhörde den franska, italienska och tyska kronan. Den östra delen, det östfrankiska kungariket, som kallas Francia orientalis, och efter år 1000 blev känt som Tyskland får inte misstas för det moderna Tyskland.

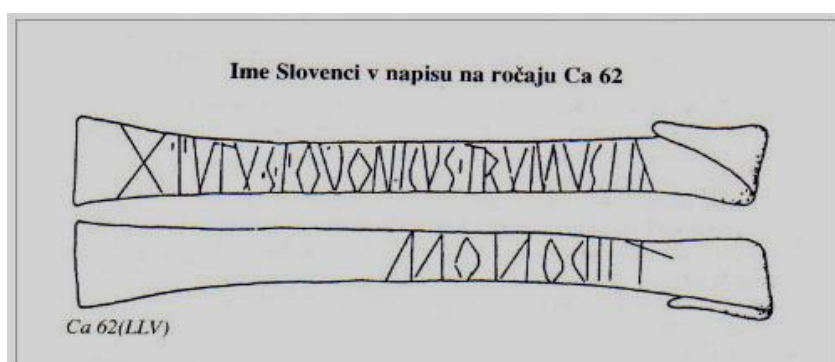

Francia Orientalis bestod av hertigdömen som bestod av fem ursprungliga folkslag eller nationer: bayrare, swaber, franker, saxer och karantaner (de sistnämnda är dagens österrikare och slovenier). De första fyra nationerna förenades under de följande tusen åren till en, som kallades Tyskland. Den sistnämnda nationen, nu känd som Slovenien, består än idag. I konfederationen Francia Orientalis var Karantanien eller Slovenien (kallad Kärnten på tyska) **jämbördig** med de andra hertigdömena.

Det frankiska riket följdes av *Heliga romerska riket* som bestod fram till 1806 (se [del 2](#)). På bilden syns de 4 jämbördiga representanterna för 4 nationer inom Heliga Romerska riket - från boken *Evangelarium of Emperor Otto III: Sclauinia* (slovensk), *Germania* (tysk), *Gallia* (fransk) och *Roma* (romersk).

Slovenskan *Barbara av Celje* blev t.o.m. kejsarinna av Heliga romerska riket (se [del 3](#)).

fortsättning följer

20 let po Demosovi vladi

Tranzicija še ni povsem končana, meni Peterle. Foto: MMC RTV SLO

Na proslavi sta bila tudi premier in obrambna ministrica.

Pred 20 leti se je pričelo pisati prvo poglavje slovenskega "izhoda iz Egipta", je dejal slavnostni govornik Ivan Oman.

Jože Mencinger, Lojze Peterle in Janez Janša (v ozadju tudi Igor Bavčar) - člani prve slovenske demokratično izvoljene vlade.

Janez Janša je izrazil upanje, da bomo razdeljenost glede vprašanja meje vendarle premagali.

Na Pristavi je bilo slovesno. Zavedali smo se, da bo za osamosvojitvev potrebno tudi orožje, je povedal Tone Krkovič.

Vir: MMC.si

Izbor: A. Budja

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna Preds.:
Rudolf Uršič, 016-14 45 49

IVAN CANKAR

N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

Darko Berginc; Kadettg 30 D
254 55 Helsingborg
Blagajnik: 042-156 188

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74,
e-pošta: vst@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271
402 25 Göteborg
Lado Lomšek, 031-46 26 87 SKD

PLANIKA

V:a Hindbyvägen 1
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85

DRUŠTVO ARENA

Brantaforsv 10
372 50 Kallinge
Tel.: 0457-20840/ 103 80

SLOV. DRUŠTVO STHLM

BOX 832
101 36 Stockholm
Stefan Udovic, st.erix@bredband.net

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM c/o

Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269 26

26 SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031711 54 21

VELEPOSLANIŠTVO

KRALJEVINE ŠVEDSKE
Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana,
Slovenija (+386) 01-300 02 70

Sončno poletje // En solig sommar
redakcija // redaktionen

